

EINA DESCRIPTIVA AMB PERSPECTIVA DE GÈNERE PER A LA GESTIÓ DEL RISC ERGONÒMIC

Prova pilot i
aplicació pràctica
a l'empresa

Coordina:

CCOO de Catalunya

Elaborat per:

María José Sevilla Zapater i Montse López Bermúdez (Fundación 1.º de Mayo - ISTAS)
Mónica Pérez Cardoso, Carles Pérez Espona i Sergi Roselló Mayà (CCOO Catalunya)

Traducció de la versió al català:

Estíbaliz Medel (Fundación 1.º de Mayo - ISTAS)
Departament lingüístic de CCOO de Catalunya

Maqueta:

Pilixip

Edita:

CCOO de Catalunya

Edició:

Desembre del 2023

Volem fer un agraïment a les tres empreses participants en el procés de validació de l'eina descriptiva, a les persones que han constituït els equips de treball en cadascuna d'elles i als treballadors i treballadores que han facilitat informació per poder emplenar la fitxa tècnica. Gràcies a tots ells ha estat possible el desenvolupament d'aquest projecte.

Amb la col·laboració de:

Contingut

PRESENTACIÓ	4
INTRODUCCIÓ I OBJECTIUS	5
1. Característiques de l'eina descriptiva	8
2. Pla de treball de la prova pilot i el procés de validació	10
Persones implicades en el pla: <i>Qui el fa?</i>	10
Passos que s'han de seguir: <i>Què cal fer?</i>	11
Tècniques que cal usar: <i>Com fer-lo?</i>	18
Període de validació: <i>Quan fer-lo?</i>	18
3. Informació descriptiva dels llocs de treball seleccionats a les empreses	19
Lloc de treball 1: Cuinera i cuiner a residència de persones majors.....	22
Lloc de treball 2: Personal de neteja de les instal·lacions a residència de persones majors.....	28
Lloc de treball 3: Personal auxiliar de geriatria a residència de persones majors.....	34
Lloc de treball 4: Personal portalliteres a urgències d'hospital.....	41
Lloc de treball 5: Personal tècnic de cures auxiliars d'infermeria (TCAI) a planta hospitalària.	47
Lloc de treball 6: Empaquetat de final de línia	52
4. Eina descriptiva resultant del procés de validació	58
5. Resultats del procés de validació	62
CONCLUSIÓ	64
REpte DE FUTUR.....	64
6. Fonts d'informació	65
ANNEX 1. Eina descriptiva validada	67

PRESENTACIÓ

Aquest document de treball és el resultat de l'execució del projecte que s'emmarca dins de les accions realitzades per CCOO de Catalunya per al desenvolupament dels objectius acordats en l'[Estratègia Catalana de Seguretat i Salut Laboral 2021-2026](#). En concret, el desenvolupament d'aquest projecte permet fomentar la qualitat de la prevenció de riscos laborals (OE 1), i especialment incorporar la perspectiva de gènere en la gestió de la prevenció a les empreses (OP 1.4). Al mateix temps, permet reduir l'exposició de les persones treballadores als riscos ergonòmics (OP 3.2) i potenciar l'anàlisi del coneixement existent respecte dels riscos emergents (OP 7.1).

La nostra experiència sindical en salut laboral en el transcurs del temps ens mostra com, en la majoria de casos, les avaluacions de riscos ergonòmics i el plantejament de mesures preventives que es proposen no tenen en compte la perspectiva de gènere, és a dir, no es consideren les diferències biològiques i antropomètriques entre homes i dones ni les desigualtats que pateixen les dones.

CCOO de Catalunya en col·laboració amb la Fundación 1.º de Mayo, amb aquest treball, dona continuïtat a la línia de recerca preventiva amb perspectiva de gènere iniciada el 2021, a partir de la publicació de l'informe "[Mirada de género en la identificación de riesgos laborales](#)". Aquest treball mostra les grans deficiències preventives i legals existents en les metodologies d'avaluació de riscos respecte del gènere. En la mateixa línia, el 2022 es publica l'informe "[Herramienta con perspectiva de género para la gestión del riesgo ergonómico. Justificación y diseño](#)". Aquest informe proporciona una eina de millora contínua que pretén facilitar la recollida d'informació sobre els llocs de treball a l'empresa, de les seves condicions de treball i de les persones que el desenvolupen (homes i dones), com a resultat del treball en equip i del consens grupal.

Així doncs, la rellevància i la necessitat imperiosa d'introduir en les activitats sindicals en salut laboral aquesta perspectiva de gènere, i donades les dificultats tècniques, legals i científiques a l'hora de realitzar les avaluacions de riscos ergonòmics que incorporin el biaix de gènere i garanteixin la seguretat i la salut integral de les dones, el 2023 hem realitzat la prova pilot i l'aplicació pràctica de l'eina descriptiva publicada el 2022, per validar-la i posar-la a la disposició de les persones treballadores i, en particular, dels delegats i delegades de prevenció.

El resultat de la validació de l'eina descriptiva amb perspectiva de gènere per a la gestió preventiva del risc ergonòmic facilita als nostres delegats i delegades de prevenció poder intervenir i realitzar propostes que ajudin a prevenir la seva exposició a riscos ergonòmics i els seus conseqüents danys a la salut musculoesquelètica.

*Mónica Pérez Cardoso,
responsable de Salut Laboral
de CCOO de Catalunya.*

INTRODUCCIÓ I OBJECTIUS

En els últims anys s'han desenvolupat multitud d'accions encaminades a la millora de la gestió preventiva dels riscos ergonòmics a les empreses, sobretot dirigides a les pimes. Moltes d'aquestes accions han estat finançades per l'Institut Nacional de Seguretat i Salut en el Treball (INSST) i per la Fundació Estatal per a la Prevenció del Risc Laboral (FEPRL). També, l'Administració general de l'Estat (AGE) va llançar, el 2012, un pla integral de prevenció dels trastorns musculoesquelètics d'origen laboral sobre el qual es continua treballant actualment (desembre del 2023) a la Comissió Nacional de Seguretat i Salut en el Treball.

En l'àmbit europeu, l'Agència Europea de Seguretat i Salut en el Treball (EU-OSHA) ha impulsat diverses campanyes per a la prevenció dels trastorns musculoesquelètics d'origen laboral, entre les quals es troba la campanya del 2020-2022 "Treballs saludables: relaxem les càrregues". El seu llançament va marcar l'inici d'un programa d'esdeveniments i activitats destinats a augmentar la sensibilització sobre aquest mal a la salut —que afecta milions de persones treballadores a tot Europa— i sobre com abordar-lo.

La contínua i dinàmica generació d'informació i de coneixement, no obstant això, no sembla ser suficient per reduir l'elevada incidència dels trastorns musculoesquelètics. Es necessita un canvi en l'enfocament de base, perquè alguna cosa està fallant. Per esmentar una dada, l'informe "[*Análisis de las estadísticas de accidentes de trabajo y enfermedades profesionales en España en 2022*](#)" publicat el febrer del 2023 per la Secretaria Confederal de Salut Laboral i Sostenibilitat Mediambiental de CCOO, fa referència al grup 2 de malalties causades per agents físics el 2022, on s'inclouen els trastorns musculoesquelètics. Aquest grup encapçala la declaració de malalties professionals (MP) i suposa el 86,8 % del total de malalties professionals comunicades en aquest període, principalment per postures forçades i moviments repetitius (equivalen a 18.698 comunicats). En relació amb el sexe de les persones treballadores que pateixen el mal, cal destacar, a més, que des del 2013 s'observa com les malalties professionals afecten, de manera més intensa, les treballadores, i augmenten la seva diferència fins al 2019. El descens de notificació el 2020 va ser més acusat en les dones, però malgrat això, en l'actualitat, continua havent-hi una incidència significativament superior en les treballadores. Respecte dels accidents de treball (AT) amb baixa per sobreesforç físic per qüestions musculoesquelètiques, també suposa la causa amb major percentatge en aquest període, i aconsegueix el 29 % del total. En tots dos casos, ja sigui accident de treball o malaltia professional, es registra un augment en homes i en dones, però de manera significativa en el cas de la dona treballadora.

Continuant amb aquest informe, és molt significatiu el seu paràgraf introductori: “Els accidents i les malalties causades pel treball són l’expressió més dramàtica del conflicte capital/treball, i el seu registre és un indicador socioeconòmic útil per comprendre les dinàmiques de les transformacions en les relacions laborals i els seus efectes en les condicions de treball i en la salut del conjunt de la classe treballadora.” D’aquesta idea emana, de nou, una necessitat de canvi d’enfocament preventiu. La voluntat de millora existeix, però les dades registrades i els resultats de salut musculoesquelètica denoten falta d’eficàcia i eficiència en la manera de fer i de prevenir els riscos laborals a l’empresa i, en definitiva, en la gestió preventiva del risc ergonòmic que es realitza. A més, els esforços per canviar la manera de fer prevenció es fan necessaris per una qüestió de gènere. La infradeclaració de les malalties professionals que pateixen les treballadores a causa de factors de riscos ergonòmics és un fet, principalment pel sistema de reconeixement obsolet, basat en malalties i activitats masculinitzades. Per tant, les condicions de treball de les treballadores estan menys investigades i estudiades. Segons ja plantejava la investigadora canadenca Karem Messing al final dels anys noranta, aquesta falta de reconeixement dels danys a la salut de les dones tindrà greus conseqüències, ja que, si no existeixen danys i, per tant, tampoc existeix l’exposició a riscos, no s’adoptaran programes d’actuació preventiva.

El treball realitzat el 2022, titulat "[*Herramienta con perspectiva de género para la gestión del riesgo ergonómico*](#)" pretén pal·liar aquesta situació i actuar davant d’un dels principals errors que es donen en la gestió actual. Es tracta de la deficient i insuficient descripció del lloc de treball de la qual es parteix en la identificació i l’avaluació del risc ergonòmic. L’experiència sindical i tècnica ens diu que el treball previ de recopilació d’informació per a la presa de dades al lloc de treball queda molt lluny de mostrar la realitat del dia a dia del treballador i la treballadora. Així ho mostra l’informe "[*Mirada de género en la identificación de riesgos*](#)" publicat el 2021. Aquesta deficient situació d’inici dona lloc a avaluacions de risc ergonòmiques que no reflecteixen la realitat, i, fins i tot, consideren altres condicions de treball de partida que no són ni tan sols representatives del col·lectiu de persones que exerceixen la tasca del lloc de treball avaluat. És amb aquesta idea de millora a partir de la qual es proposa aquest treball. Així, l’objectiu que es persegueix en aquest estudi és la posada en pràctica i la validació de l’[*eina descriptiva amb perspectiva de gènere per a la gestió del risc ergonòmic*](#), per mitjà del desenvolupament d’una prova pilot en l’àmbit laboral per a la seva adaptació al context empresarial i la seva implementació per part de la representació legal de la plantilla i dels membres dels comitès de seguretat i salut.

A partir d'aquí, aquest informe tècnic s'estructura en els següents capítols:

El capítol 1 descriu les característiques de l'eina descriptiva per validar en la seva versió inicial, publicada el 2022.

El capítol 2 concreta el pla de treball definit i executat a la prova pilot a les empreses i en el procés de validació de l'eina descriptiva.

El capítol 3 recopila la informació sobre els llocs de treball seleccionats, tant per mitjà de l'eina descriptiva com a partir de la documentació disponible a l'empresa i l'observació directa. Amb l'objectiu de recopilar la informació més completa i representativa del lloc de treball, les persones encarregades d'emplenar l'eina són guiades, informades i formades per emplenar-la, la qual cosa permet durant el treball de camp recopilar les necessitats formatives i els dubtes més significatius. En aquest apartat, a més, es generen els primers resultats, fruit de la comparació de les dades descriptives obtingudes de l'eina per validar, amb l'observació directa del lloc de treball i amb les dades descriptives que aporta l'avaluació de riscos laborals del lloc i la seva avaluació de riscos ergonòmics.

El capítol 4 incorpora l'eina descriptiva adaptada després de la prova pilot, i afegeix les millores en la seva redacció, opcions de resposta i estructura. En definitiva, és el resultat del treball participatiu de persones amb diferents perfils professionals que han format part de la prova pilot. L'annex 1 inclou l'eina descriptiva resultant del procés de validació.

El capítol 5 inclou els principals resultats i les conclusions en la validació de l'eina descriptiva. El contingut d'aquest apartat recull les idees clau i els beneficis del seu ús a les empreses, al costat d'aquelles qüestions millorables en l'ús de l'eina descriptiva, encaminades a guanyar en eficàcia i eficiència preventiva en l'aplicació pràctica a les empreses.

Finalment, el **capítol 6** incorpora la llista corresponent de les fonts bibliogràfiques emprades en l'elaboració d'aquest treball.

1. Característiques de l'eina descriptiva

L'objectiu d'aquest treball és validar l'eina descriptiva en la seva versió inicial. Es va publicar el desembre del 2022 per CCOO de Catalunya. L'"[*Herramienta Descriptiva con perspectiva de género para la gestión del riesgo ergonómico*](#)" es va desenvolupar a manera de fitxa tècnica. El seu ús és públic i gratuït, i s'hi pot accedir a través del web:

www.ccoo.cat/noticies/salut-laboral/

L'eina que s'ha de validar (fitxa tècnica) incorpora informació ordenada i senzilla, concreta i específica referida al lloc de treball per descriure. A continuació, s'exposa el contingut de la fitxa i la seva utilitat en la presa de dades per realitzar a l'empresa, principalment, per part del delegat o la delegada de prevenció de riscos laborals i/o dels membres del comitè de seguretat i salut com a agents implicats en la prevenció de riscos laborals a l'empresa.

1. L'objectiu que persegueix: per a què em serveix la fitxa?

Per facilitar la recollida d'informació rellevant per considerar en el disseny i el redisseny d'un lloc de treball, i en la identificació i l'avaluació de riscos ergonòmics amb perspectiva de gènere.

2. L'estructura dels continguts per blocs: en què se centra cada bloc? I des de la perspectiva de gènere, en què és important fixar-se?

Els blocs que incorpora l'eina són nou en total, més un apartat inicial en el qual s'inclou la data de recollida de la informació, la denominació del lloc de treball, la durada diària de la jornada, la descripció breu (tres o quatre línies), els objectius operatius del lloc, la relació de normes i procediments de treball aplicables, i la referència a si s'aplica o no, un sistema de mètodes i temps en el desenvolupament de l'activitat laboral al lloc. Els nou blocs es corresponen amb les lletres assignades de la A fins a la I.

- A. Informació prèvia.
- B. Lloc de treball per analitzar.
- C. Condicions d'ocupació i la seva variabilitat.
- D. Persones que desenvolupen el lloc.
- E. Perfil de les persones considerades representatives al lloc.
- F. Condicions de treball al lloc.
- G. Valoració de l'esforç percebut.
- H. Observacions de les persones treballadores.
- I. Documents adjunts a la fitxa descriptiva.

3. Els perfils de les persones implicades en el seu emplenament: qui pot emplenar-la? I quines són les condicions ideals d'ús?

Els perfils en els quals s'ha pensat per a l'emplenament d'aquesta eina descriptiva són el delegat o delegada de prevenció de riscos laborals, els membres del comitè de seguretat i salut, el servei de prevenció i el personal designat per l'empresa en matèria de prevenció de riscos laborals.

L'ideal és completar la informació en equip per mitjà de l'escolta, la proposta i el consens, entre totes les persones implicades en la millora ergonòmica del lloc de treball.

2. Pla de treball de la prova pilot i el procés de validació

El pla de treball de la prova pilot i, en global, del procés de validació de l'eina descriptiva amb perspectiva de gènere per a la gestió del risc ergonòmic enumera els passos que s'han seguit en l'aplicació pràctica a les empreses participants i, posteriorment, en la generació de resultats, conclusions i productes fruit de la validació.

El pla de treball respon a *què cal fer?*, i es completa donant resposta a la pregunta *com fer-lo?*, a partir de la qual es faciliten les tècniques emprades en la recollida de la informació en la presa de dades; la pregunta *qui el fa?*, on es defineix el perfil de persones encarregades de recopilar la informació, i la pregunta *quan fer-lo?*, que fixa el període de temps en el qual s'ha de completar el pla de treball de la prova pilot a les empreses, i en global, en el procés de validació de l'eina descriptiva.

Persones implicades en el pla: *Qui el fa?*

L'equip investigador en el projecte està format per professionals tècnics i sindicals de la Fundació 1.º de Mayo de CCOO i de CCOO de Catalunya. El personal que el constitueix cobreix el perfil en prevenció de riscos laborals com a especialistes en ergonomia laboral i en gènere, realitza els contactes a les empreses participants i coordina el treball a cada empresa, i, entre altres tasques, executa el pla i guia el procés de validació de l'eina descriptiva. Una vegada conclosa la prova pilot, és l'encarregat de concretar resultats i conclusions del procés de validació i de generar els productes resultants del treball, entre els quals s'inclou aquest mateix informe tècnic, un resum del procés de validació i continguts formatius amb les instruccions per a l'emplenament de l'eina descriptiva resultant i validada.

L'equip de treball de l'empresa participant es correspon, en línies generals, amb la representació legal de la plantilla en matèria de prevenció de riscos laborals a l'empresa i/o membres del comitè de seguretat i salut. Es constitueix amb l'aprovació de la direcció i amb la seva participació directa o per mitjà d'una persona que la representa. Aquest equip de treball manté una estreta comunicació amb les persones treballadores dels llocs de treball seleccionats en la prova pilot.

Passos que s'han de seguir: Què cal fer?

Pas 1. Seleccionar dues o tres empreses i/o centres de treball.

El requisit imprescindible per participar és que comptin amb representació legal de la plantilla en matèria de prevenció de riscos laborals. El segon requisit és que pertanyin a activitats laborals diferents.

En aquest cas, l'equip investigador realitza els contactes amb les possibles empreses, presenta breument el projecte i el seu objectiu, i acorda la seva participació en el procés de validació de l'eina descriptiva. Si l'empresa ho requereix, s'ofereix la possibilitat de mantenir el seu anonimat tant durant el procés de validació de l'eina com en l'edició dels productes resultants.

Pas 2. Constituir l'equip de treball de cada empresa.

Totes les persones que formen part de l'equip de treball tenen la consideració d'*informants clau* i treballen en col·laboració amb les persones treballadores del lloc de treball seleccionat.

Es crea un grup de correu electrònic (entre altres mecanismes de comunicació i informació que cal concretar a cada equip) per facilitar una informació fluida i àgil entre els membres de l'equip de treball i de l'equip investigador.

Pas 3. Seleccionar un total de quatre a sis llocs de treball.

El lloc de treball s'entén com el conjunt de tasques desenvolupades al llarg d'una jornada de treball, amb unes condicions concretes i per a un col·lectiu específic de persones que el desenvolupen de manera habitual.

Els criteris prioritaris considerats en la selecció dels llocs de treball a les empreses són els següents:

- Que es tracti d'un lloc de treball en el qual existeixi una exposició evident al risc ergonòmic, ja sigui per adoptar postures forçades, per realitzar moviments repetitius o bé per manipular manualment càrregues i/o persones (de 3 kg o més) que comporti aixecar, transportar, empènyer o arrossegar.
- Que es tracti d'un lloc de treball fortament feminitzat o masculinitzat, o que es desenvolupi per igual per homes i dones, sota la mateixa denominació.
- Que es registri una alta incidència de danys a la salut per trastorns musculoesquelètics, ja siguin com a accident de treball o com a malaltia professional.

- Que es disposi de l'avaluació de riscos del lloc de treball i, si pot ser, de l'avaluació ergonòmica d'una o de diverses de les tasques principals i habituals al lloc de treball.
- Que sigui possible realitzar una visita d'observació al lloc de treball per part de l'equip investigador.

A partir d'aquests criteris de selecció predefinitos, l'equip investigador informa l'empresa sobre "com ha de ser el o els llocs de treball amb els quals es col·labori amb la prova pilot?". Se'ls ofereix l'opció de triar una, dues o les tres opcions.

- Opció Home-Dona. Un lloc de treball desenvolupat per homes i per dones, en la mateixa o aproximada proporció, i sota la mateixa denominació.
- Opció Dona. Un lloc de treball feminitzat desenvolupat íntegrament o majoritàriament per dones.
- Opció Home. Un lloc de treball masculinitzat desenvolupat íntegrament o majoritàriament per homes.

Una vegada seleccionat el o els llocs de treball, l'equip investigador informa l'empresa sobre "quina informació i documentació preventiva es necessita per a cada lloc de treball seleccionat?".

- És necessari disposar de l'avaluació de riscos del lloc de treball.
- És rellevant, a la prova pilot, comptar amb l'avaluació de riscos ergonòmica del lloc o, almenys, d'alguna tasca desenvolupada de manera habitual durant la jornada de treball.

Amb la idea d'afavorir l'agilitat i el compliment dels terminis d'execució del pla, l'equip de treball facilita, a l'equip investigador, la documentació preventiva de manera prèvia al desenvolupament del pas 4, a fi que pugui analitzar-la i extreure'n la informació preventiva en l'àmbit ergonòmic i segons el sexe.

En aquest pas, l'equip investigador també informa les empreses participants del procediment de presa de dades de cada lloc de treball seleccionat, inclòs en el pas 5 del pla.

Pas 4. Descriure l'activitat laboral de les empreses participants i realitzar una síntesi de la informació.

L'equip investigador recapta informació sobre l'empresa, obtinguda directament de fonts públiques, com ara la pàgina web i les xarxes socials. A partir d'aquí, completa la descripció breu de l'empresa, la seva activitat laboral, la ubicació i qualsevol altra informació tècnica i sindical d'interès, que sintetitza i incorpora a la taula següent.

DADES DE L'EMPRESA I DEL CENTRE DE TREBALL		INFORMACIÓ RECOPIADA		
NOM				
CENTRE DE TREBALL I ADREÇA				
SECTOR D'ACTIVITAT				
GRANDÀRIA DE L'EMPRESA (plantilla)				
TGRANDÀRIA DEL CENTRE DE TREBALL				
DESCRIPCIÓ BREU (web)				
INFORMACIÓ SINDICAL				
Cessió de dades i compliment de la normativa en PROTECCIÓ DE DADES				
PERSONES ENCARREGADES DE COMPLETAR LA INFORMACIÓ DE L'EINA: nom i cognoms		CÀRREC/PERFIL A L'EMPRESA		
DENOMINACIÓ DELS LLOCS DE TREBALL* SELECCIONATS	TIPUS DE LLOC DE TREBALL SEGONS EL SEXE	NOMBRE DE DONES	NOMBRE D'HOMES	COMENTARIS SOBRE EL LLOC DE TREBALL
Lloc de treball 1	Home - Dona	-	-	
Lloc de treball 2	Només home	0	-	
Lloc de treball 3	Només dona	-	0	

* Lloc de treball entès com el conjunt de tasques desenvolupades al llarg d'una jornada de treball habitual, amb condicions concretes i per a un col·lectiu de persones.

Pas 5. Definir el procediment per a la presa de dades de cada lloc de treball seleccionat.

L'objectiu general del procediment per a la presa de dades és definir les accions per desenvolupar en la posada en pràctica de l'eina *descriptiva amb perspectiva de gènere per a la gestió del risc ergonòmic*, en un o diversos llocs de treball d'una mateixa empresa, prèviament seleccionats per la representació legal de la plantilla i/o el comitè de seguretat i salut.

Aquest objectiu general es concreta, al seu torn, en tres objectius específics:

- Recollir la informació per incorporar a l'eina descriptiva que cal validar per part de cada lloc de treball.
- Definir les necessitats formatives i informatives per emplenar l'eina descriptiva.
- Recopilar suggeriments i propostes de millora a l'eina descriptiva.

Les accions tècniques per desenvolupar per part de l'equip investigador en l'execució del procediment per a la presa de dades s'inclouen en els següents passos del pla: pas 6, pas 7, pas 8, pas 9 i pas 10.

Pas 6. Convocar l'equip de treball de l'empresa a la sessió formativa i informativa per emplenar la fitxa tècnica.

Al costat de la convocatòria (per exemple, via correu electrònic), l'equip investigador proporciona a l'equip de treball de l'empresa alguns documents de treball i concreta la tasca que ha de realitzar cadascun d'ells, de manera prèvia a la celebració de la sessió formativa. Els documents i les tasques específiques de l'equip de treball a l'empresa es mostren a continuació:

DOCUMENT DE TREBALL	TASCA ESPECÍFICA QUE HA DE REALITZAR L'EQUIP DE TREBALL
" Herramienta Descriptiva en su versión inicial " (publicada el 2022) a manera de fitxa tècnica i en format PDF.	<ol style="list-style-type: none">1. Llegir la fitxa tècnica per conèixer-ne el contingut i la finalitat preventiva amb perspectiva de gènere.2. Recopilar la informació sol·licitada en la primera part de la fitxa tècnica referida a les dades de la capçalera i als blocs A-B-C-D-I. Per al seu emplenament s'ha de sol·licitar suport a les persones treballadores que desenvolupen habitualment la tasca del lloc de treball, incorporant-hi el seu punt de vista i experiència. <p>La segona part de la fitxa tècnica, corresponent als blocs E-F-G-H, queda en espera de l'explicació a la sessió formativa del pas 7 del pla.</p>
Informació inclosa a la taula del pas 3 en format docx.	<ol style="list-style-type: none">3. L'equip de treball completa la informació recopilada per l'equip investigador.

Pas 7. Celebrar la sessió formativa i informativa per emplenar la fitxa tècnica.

L'equip investigador desenvolupa la jornada formativa en línia dirigida a l'equip de treball constituït a l'empresa.

L'equip investigador explica els documents adjunts a la convocatòria (pas 6) posant en context les persones participants sobre el desenvolupament i l'adaptació de la versió inicial de l'eina descriptiva per validar. A continuació, s'inicia una sessió pràctica en la qual, per mitjà del consens grupal i la resolució de dubtes, es completa la informació recopilada a la primera part de la fitxa tècnica, corresponent a les dades de la capçalera i als blocs A-B-C-D-I, per a cada lloc de treball seleccionat.

La segona part de la fitxa tècnica, que inclou el bloc E i els blocs F-G-H, s'explica detalladament a l'equip de treball amb la finalitat que pugui emplenar-la en col·laboració amb els treballadors i treballadores dels llocs. L'equip investigador posa més èmfasi en el bloc E, en el qual s'ha de definir el perfil de les persones representatives de cada lloc de treball seleccionat. Aquest bloc E és de vital importància, ja que pot condicionar, en major o menor mesura, la representativitat i la fiabilitat de la informació recaptada als blocs F-G-H.

Durant la sessió formativa s'empren recursos didàctics. Aquesta sessió és de gran utilitat en la identificació de les principals necessitats formatives de l'equip de treball en emplenar la informació de la fitxa descriptiva.

En el desenvolupament dels passos següents del pla, l'equip investigador i l'equip de treball mantenen canals de comunicació fluids i dinàmics que els permeten transmetre informació sobre el temps de dedicació, els obstacles, els inconvenients, els beneficis i els dubtes.

Pas 8. Realitzar el seguiment de la informació facilitada, resoldre dubtes sobre la segona part de la fitxa tècnica i recopilar les propostes de millora.

L'equip de treball recorre a persones amb el perfil representatiu del lloc de treball (resultat del bloc E) que participaran guiades per les *informants clau* (del mateix equip de treball), proporcionant informació específica als blocs F, G i H. Aquests són els últims blocs descriptius que incorpora l'eina, per la qual cosa amb ells se'n conclou l'emplenament.

L'equip investigador pren nota de les propostes de millora a l'eina descriptiva. De la mateixa manera, sorgeixen propostes sobre el futur format de l'eina descriptiva.

Pas 9. Convocar la visita d'observació als llocs de treball seleccionats.

És important planificar el moment idoni de realitzar la visita d'observació. Sobre la base de la informació recopilada a la fitxa tècnica, l'equip de treball a l'empresa informa del dia i l'hora en la qual realitzar la visita a l'empresa. Per això es tenen en consideració l'organització del treball, les pauses, els descansos i els ritmes habituals als llocs de treball per observar. El desenvolupament de les tasques de cada lloc de treball s'ha de realitzar en les condicions habituals.

Pas 10. Desenvolupar la visita.

Els objectius de la visita són tres:

- (a) Comprovar la fiabilitat i la veracitat de la informació facilitada amb l'eina descriptiva.
- (b) Completar la informació de la fitxa tècnica.
- (c) Recopilar material audiovisual. Durant la visita es faciliten a les empreses els documents de protecció de dades personals sobre la cessió i l'ús del material audiovisual.

Prèviament a la visita d'observació als llocs de treball, l'equip investigador disposa de la fitxa tècnica, més o menys emplenada, i de tota la documentació complementària.

Amb aquest pas 10 es conclou el procediment de presa de dades als llocs de treball seleccionats.

Pas 11. Contrastar la informació de l'eina descriptiva per validar, l'observació directa i la documentació complementària.

Amb el pas 11 s'inicia l'anàlisi de la informació i el desenvolupament de conclusions així com la incorporació de millores a l'eina descriptiva com a resultat del procés de validació. És de gran importància mostrar la diferència i les contradiccions que puguin donar-se entre la informació obtinguda de diferents fonts, perfils i condicions en la presa de dades. En aquesta comparació, és prioritari comparar la informació obtinguda per mitjà de l'eina descriptiva i l'observació directa amb la proporcionada per l'avaluació del lloc de treball i l'avaluació ergonòmica, si és que se'n disposa.

Pas 12. Analitzar els resultats de la prova pilot i extreure conclusions del procés de validació de l'eina descriptiva.

La comparació resultant del pas 11 forma part de l'anàlisi de resultats. En l'elaboració de conclusions és prioritari destacar les desigualtats entre homes i dones en l'acompliment del mateix lloc de treball, sota la mateixa denominació. De la mateixa manera, és prioritari mostrar les diferents exposicions a factors de risc ergonòmics (si n'hi ha o no) entre llocs de treball desenvolupats només per dones (feminitzats) i llocs desenvolupats només per homes (masculinitzats).

Pas 13. Incorporar millores a l'eina descriptiva.

L'equip investigador incorpora les millores proposades referides al contingut i l'estructura de l'eina descriptiva a manera de fitxa tècnica en format docx. De la mateixa manera, s'exposen les diferents opcions plantejades per les persones participants en el procés de validació per a l'elaboració del futur format de l'eina descriptiva, amb l'objectiu de facilitar-ne la difusió i l'emplenament.

Pas 14. Elaborar el contingut de la formació i la informació per emplenar l'eina descriptiva validada.

L'equip investigador desenvolupa el contingut específic amb les instruccions i les indicacions per facilitar l'emplenament i l'ús de l'eina descriptiva validada. Es caracteritza per la seva claredat i facilitat d'ús i accessibilitat per a la representació legal de la plantilla a l'empresa i/o els membres del comitè de seguretat i salut.

Tècniques que cal usar: *Com fer-lo?*

En el procés de validació de l'eina descriptiva s'han emprat tècniques en la recollida de la informació qualitatives i quantitatives.

Respecte de la informació qualitativa, les tècniques emprades han estat:

- Entrevista individual telefònica i per videoconferència.
- Observació directa als llocs de treball durant la visita a l'empresa.
- Grup de discussió incorporat a la sessió formativa per a l'emplenament de la fitxa tècnica.

En relació amb els mètodes quantitius de recopilació de dades s'inclouen les següents tècniques emprades en el procés de validació:

- Entrevista individual cara a cara al lloc de treball durant la visita a l'empresa.
- Enquestes en paper per a l'emplenament de la segona part de la fitxa tècnica.
- Qüestionari individual en línia, tant en la seva versió Microsoft com en la seva versió Google, per a l'emplenament del bloc D de la primera part de la fitxa tècnica i de la segona part de la fitxa tècnica en els blocs F, G i H.

Període de validació: *Quan fer-lo?*

El període es correspon amb el termini d'execució de la prova pilot al conjunt de llocs de treball seleccionats i el termini global per completar el procés de validació de l'eina descriptiva.

Entre gener del 2023 i desembre de 2023 (dotze mesos).

3. Informació descriptiva dels llocs de treball seleccionats a les empreses

En el procés de validació de l'eina descriptiva amb perspectiva de gènere per a la gestió del risc ergonòmic hi han participat tres empreses amb centre de treball a Catalunya. En total s'han seleccionat sis llocs de treball.

Les tres empreses agraeixen la participació en el projecte i sol·liciten mantenir el seu anonimats. A continuació, amb l'objectiu de complir amb la seva sol·licitud i garantir la confidencialitat de les dades proporcionades a la prova pilot, es fa referència de manera molt breu a les característiques de les empreses, indicant la seva activitat laboral, les característiques de l'equip de treball constituït i els llocs de treball seleccionats. Aquesta informació es correspon amb l'obtinguda en el pla, en el pas 1, el pas 2, el pas 3 i el pas 4.

EMPRESA 1. Residència de persones de la tercera edat

Característiques de l'empresa i/o del centre de treball:

Centre residencial d'ancians.

Presta servei públic i privat i disposa de places reservades per a l'atenció diürna.

Centre amb capacitat màxima de 150 places.

La plantilla al centre és inferior a 90 persones treballadores.

Membres de l'equip de treball constituït per a la prova pilot:

Dues persones per part de la direcció del centre de treball i dos representants legals de la plantilla que són delegats de prevenció. En aquest cas, la representació de la direcció l'assumeixen dues dones i la representació de la plantilla, dos homes.

Llocs de treball seleccionats:

Tres llocs de treball. Un d'ells, el cuiner i la cuinera, que es desenvolupa en igual nombre per tots dos sexes. Un segon lloc, majoritàriament feminitzat, que es correspon amb el personal auxiliar de geriatria. I un tercer lloc, de treball totalment feminitzat, sota la denominació de *personal de neteja*.

EMPRESA 2. Hospital Sanitari

Característiques de l'empresa i/o del centre de treball:

Centre hospitalari comarcal integrat al sistema sanitari de Catalunya.

Presta servei públic, fonamentalment.

Centre amb capacitat màxima de 165 llits, urgències, bloc quirúrgic, obstetrícia i ginecologia, i consultes externes.

La plantilla al centre és superior a 750 persones treballadores.

Membres de l'equip de treball constituït per a la prova pilot:

Una persona per part de la direcció del centre de treball i un representant legal de la plantilla que és delegat de prevenció. Tots dos són homes. El paper del representant de l'empresa actua, en aquest cas, proporcionant els permisos i els accessos a la informació que necessita el delegat de prevenció i no participa activament com a equip.

Llocs de treball seleccionats:

Dos llocs de treball. Un d'ells, el de personal portalliteres a urgències d'hospital, que és majorment masculinitzat, i un segon lloc que es correspon amb el personal tècnic de cures d'infermeria (TCAI), que és majoritàriament feminitzat.

EMPRESA 3. Indústria de productes alimentaris

Característiques de l'empresa i/o del centre de treball:

Producció d'altres productes alimentaris (processament de cereals en gra i farina).

La plantilla al centre és superior a 250 persones treballadores.

Membres de l'equip de treball constituït per a la prova pilot:

Una persona per part de la direcció responsable del Departament de Prevenció de Riscos Laborals, una tècnica de la seguretat i salut del mateix departament al centre de treball i dos representants legals de la plantilla (un d'ells com a delegat de prevenció i l'altre com a delegat sindical). En aquest cas, la representació de la direcció i la responsabilitat en seguretat i salut en el treball l'assumeixen dues dones, i la representació de la plantilla, dos homes.

Llocs de treball seleccionats:

Un lloc de treball denominat *empaquetat al final de línia*. Es tracta d'un lloc masculinitzat en el qual recentment s'han anat incorporant dones.

Respecte dels llocs de treball seleccionats es detalla, a continuació, la informació significativa obtinguda en el procediment de presa de dades definit en el pas 5 del pla i executat segons el pas 6, el pas 7, el pas 8, el pas 9, el pas 10 i el pas 11 (apartat 2).

Per a cada lloc de treball seleccionat es mostra, en aquest ordre, la informació obtinguda de l'avaluació de riscos del lloc de treball i l'avaluació de riscos ergonòmica (si n'hi ha); la informació obtinguda amb l'eina descriptiva (fitxa tècnica) per validar, i les dades rellevants resultat de comparar la informació recaptada per les dues fonts anteriors, amb l'observació directa del lloc de treball i la resolució de dubtes in situ. Com a resultat d'aquesta comparació, l'equip investigador contrasta la informació i extreu els resultats positius en l'ús de l'eina descriptiva i els resultats millorables, per a l'elaboració de conclusions del procés de validació de l'eina descriptiva, inclosos en l'apartat 5.

Lloc de treball 1: Cuinera i cuiner a residència de persones majors.

Informació obtinguda de l'avaluació dels riscos del lloc de treball i ergonòmica

L'avaluació de riscos del lloc de treball identifica el lloc sota la denominació de *personal de cuina* amb tres persones treballadores de les quals no especifica el sexe. S'avalua de manera conjunta el lloc de treball de cuiner i cuinera i el personal auxiliar de cuina, considerant la mateixa exposició als riscos laborals i sota la mateixa denominació.

L'avaluació de riscos del lloc de treball de personal de cuina la realitza a l'abril del 2023 el servei de prevenció aliè. A l'empresa no es disposa d'avaluació de riscos ergonòmica al lloc.

L'avaluació de riscos identifica el lloc de personal de cuina com a pertanyent a una sub-contracta.

La llista d'equips de treball, eines i estris de treball s'inclou en la mateixa avaluació del lloc. El mateix succeeix amb la llista d'equips de protecció individual emprats.

S'identifiquen les següents tasques per al personal de cuina (cuiner i cuinera i personal auxiliar):

- Preparar l'esmorzar, el dinar i el sopar.
- Fer l'especejament de carn i de peix.
- Reposar gènere.
- Netejar els filtres de les campanes, els fogons i els altres equips de cuina.

Els riscos ergonòmics que s'identifiquen en l'avaluació són el risc per sobreesforços en manipular recipients industrials plens i buits, safates, etc. Ho considera com una exposició ocasional, per la qual cosa recomana l'ús de mitjans mecànics tipus carros, a més de limitar el pes que han de manipular les dones a 15 kg i els homes a 25 kg. No s'identifica cap risc ergonòmic associat a l'adopció de postures forçades ni a la realització de moviments repetitius de membres superiors.

Informació obtinguda de l'eina descriptiva (Fitxa Tècnica)

L'equip de treball recopila la informació de la fitxa tècnica mitjançant entrevista individual a les persones treballadores i per mitjà de l'observació directa. En el cas particular dels blocs D-F-G-H, l'equip investigador ha desenvolupat un formulari Google per recaptar la informació, a manera de qüestionari individual que ha estat distribuït a les persones treballadores del lloc de treball per al seu emplenament voluntari.

Dades de capçalera i Blocs A-B-C-I

El lloc de treball de cuina el desenvolupen dues persones: un home i una dona. La jornada de treball és partida de matí i tarda, d'onze hores efectives de treball i d'una hora de descans per menjar. Entre les dues persones de cuina cobreixen el servei els set dies de la setmana i els tres-cents seixanta-cinc dies a l'any. A la nit no hi ha servei de cuina. Al llarg de la jornada es realitzen parades i descansos, segons l'activitat i les possibilitats de cobrir la tasca amb el personal auxiliar de cuina.

Les dues persones de cuina tenen contracte de treball indefinit i el seu salari és fix sense rendiments ni assoliments complementaris.

El lloc de cuiner i cuinera forma part del Departament de Serveis Generals i depèn de la seva coordinadora. També compta amb personal al seu càrrec, que és el personal auxiliar de cuina (lloc de treball no seleccionat a la prova pilot). Com a mecanismes de coordinació i comunicació al departament es realitzen reunions periòdiques i es disposa d'un grup de WhatsApp (amb el telèfon i la línia personal).

Les tasques habituals del cuiner i la cuinera en una jornada de treball són bàsicament preparar l'esmorzar, el dinar i el sopar. La llista de tasques que elabora l'equip de treball és el següent:

- Preparar les safates per a cada menjador amb mostra de plat.
- Preparar els plats de mini carta segons qui tria (plats a part).
- Fregar i recollir la cuina i desinfectar els bancs i els equips.
- Realitzar la comanda dels aliments (al costat de la coordinadora de serveis generals) i controlar l'estoc, les etiquetes i les dates de caducitat.
- Realitzar la *turmix* de berenar.
- Iniciar l'elaboració dels sopars segons la fitxa de producció.
- Emplenar lots i temperatures.
- Acabar la preparació del menú de l'endemà.

- Acabar la neteja de la cuina segons la planificació.
- Finalitzar plats basals juntament amb els texturats i la mini carta.
- Preparar els carros per a cada menjador.
- Netejar a fons la cuina, els focs, els equips, les cambres i el terra.
- Assegurar que tot està en ordre i que els registres estan signats i guardats.
- Tancar portes amb clau i apagar-ho tot en acabar el torn.

Totes les tasques llistades són diàries, excepte la tasca de realitzar la comanda i controlar l'estoc i la data de caducitat dels aliments, la qual es realitza diversos dies per setmana. Totes les tasques tenen una durada durant la jornada inferior a una hora i la realitzen per igual el cuiner i la cuinera. La majoria de tasques es realitzen caminant, excepte la tasca de *turmix*, fregar, recollir, desinfectar i preparar safates, que es fan dempeus sense tot just moure's. L'única tasca en posició asseguda és la signatura de registres i arxiu.

La cuinera i el cuiner utilitzen els següents equips, dispositius, eines i estris: utensilis pesats, batedores, grans recipients, fogons de gas, etc. Manipulen gran varietat de peces i productes alimentaris que varien en grandària, pes i volum. Els equips de protecció individual emprats són el calçat tancat de protecció amb capdavantera d'acer i l'uniforme de màniga llarga contra esquitxades.

No existeix un sistema de mètodes i temps predefinit, encara que sí que hi ha temps límit per tenir llest el menjar.

La formació mínima requerida per a l'acompliment del lloc de treball és la formació professional, la formació reglada en cuina i la manipulació d'aliments. És possible, encara que difícil, promocionar i ascendir a cap de cuina d'àrea o zona.

No hi ha registres associats a molèstia ni dolor musculoesquelètic derivat del treball en aquest lloc.

Bloc D

La cuinera i el cuiner tenen una edat compresa entre 31 i 44 anys i la seva mà dreta és dominant (dretans). La seva alçada és molt diferent i també el seu pes. La dona té una alçada entre 152 i 163 cm i un pes entre 45 i 57 kg. L'home té una alçada entre 179 i 189 cm i un pes superior a 92 kg.

La cuinera té una antiguitat a l'empresa i al lloc que va d'un a tres anys, i el cuiner una mica més, entre cinc i deu anys.

Tant l'home com la dona han rebut formació en ergonomia laboral específica sobre els riscos associats al lloc de treball.

Bloc E

En tractar-se d'un lloc de treball exercit únicament per dues persones, un home i una dona, l'equip de treball i l'equip investigador acorden que totes dues persones han d'aportar informació descriptiva a la fitxa tècnica en els blocs següents: F-G-H-I. El cuiner i la cuinera constitueixen el col·lectiu únic i, per tant, el representatiu del lloc de treball. La descripció amb perspectiva de gènere només serà vàlida si obtenim informació descriptiva de totes dues persones.

Blocs F-G-H

En l'obtenció de la informació d'aquests blocs només aporta informació, a través del qüestionari individual, una persona del lloc. L'altra facilita la informació directament per mitjà d'entrevista individual i durant visita d'observació.

Respecte de les característiques de l'espai en el qual es desenvolupa la tasca del lloc de treball i les seves condicions ambientals, ambdues coincideixen en la identificació de la calor i del fred, als quals el cuiner suma la humitat excessiva i el soroll.

Quant a les característiques de l'organització del treball al lloc, ambdues identifiquen les exigències de qualitat imposades per sanitat alimentària. També el cuiner destaca el ritme de treball elevat, com una situació que es dona en l'activitat laboral.

En relació amb les característiques de les operacions i les tasques exercides en l'àmbit biomecànic el cuiner identifica totes les opcions de resposta. Són les següents:

- Aixecar, sostenir i/o dipositar càrregues (objectes, persones o animals) manualment de 3 kg o més.
- Transportar 3 kg o més a una distància més gran d'1 m.
- Empènyer i/o arrossegar 3 kg o més manualment mentre es camina.
- Empènyer i/o arrossegar objectes, persones o animals mitjançant mitjans mecànics amb rodes.
- Exercir força amb les mans o el cos.
- Realitzar postures del cos estàtiques.
- Realitzar postures del cos forçades quant a l'angle de moviment.
- Fer moviments repetits de membres superiors.

Respecte de les exigències físiques i posturals del seu lloc de treball el valor que li assigna el cuiner és de molt fort (valor 7 de 10).

Informació obtinguda de l'observació directa i resultats de comparar amb la informació recopilada

Durant la visita d'observació a aquest lloc de treball, l'equip investigador cerca, principalment, donar resposta als dubtes després de la lectura de l'avaluació de riscos del lloc de treball i contrastar la informació de la fitxa tècnica. Amb aquest doble objectiu, l'observació del lloc de treball de cuinera i cuinera permet confirmar que:

- El servei de cuina no pertany a una subcontracta. És propi de la residència.
- Les tasques desenvolupades pel cuiner i la cuinera són diferents de les desenvolupades pel personal auxiliar de cuina, per la qual cosa també és diferent la seva exposició als riscos ergonòmics i, en conseqüència, els possibles trastorns musculoesquelètics.
- El personal de cuina no fa tasques d'especejament de carn i de peix, els quals arriben filetejats i tallats directament del proveïdor, cosa que redueix considerablement l'esforç físic i postural.
- La cuinera identifica durant la visita d'observació —i així ho transmet a l'equip de treball i a l'equip investigador— l'exposició als riscos ergonòmics associats a l'aixecament i al transport manual de pesos (per exemple, caixes de fruita) i l'adopció de postures forçades.
- La tasca de neteja de filtres a la campana, als fogons, i en general, a la zona “calenta” de la cuina, l'assumeixen exclusivament el cuiner i la cuinera. No és una tasca que realitzi el personal auxiliar de cuina, per al qual també s'identifica aquest risc en l'avaluació.
- El cuiner i la cuinera accedeixen a les zones de desinfecció i de rentada, als fogons i al magatzem. El personal auxiliar de cuina accedeix únicament a les dues primeres zones, i desenvolupen les tasques associades exclusivament a aquestes àrees de treball.
- El personal auxiliar de cuina prepara l'esmorzar i el berenar, cosa que no apareix reflectida en l'avaluació. Són tasques diferents de les realitzades pel cuiner i la cuinera, que preparen el desdijuni, el dinar i el sopar.
- L'alçada i el pes diferents de la cuinera i el cuiner condicionen, en gran manera, les postures que han d'adoptar en el desenvolupament de les mateixes tasques assignades i en el mateix espai de treball. Els abasts en l'ús dels equips, l'alçada del banc de treball i l'alçada de les prestatgeries es converteixen en una situació de risc ergonòmic que cal solucionar a l'empresa, amb la finalitat d'adaptar el lloc de treball a totes dues persones, a la més alta i a la més baixa, atès que, en aquest cas, només són dues persones les que realitzen aquesta activitat laboral.

- L'únic risc ergonòmic que s'identifica en l'avaluació és el risc per sobreesforços (en manipular recipients industrials plens i buits, safates, etc.). Aquesta tasca no és una tasca ocasional com indica l'avaluació, sinó que es tracta d'una tasca habitual desenvolupada diàriament. No és possible aplicar les mesures tècniques recomanades en l'avaluació, ja que l'ús de carros a la cuina és molt limitat per qüestions de sanitat alimentària (entrada a les cambres). Respecte de limitar el pes que han de manipular les dones a 15 kg i als homes a 25 kg, no es pot considerar una solució al risc de patir danys musculoesquelètics, ja que no actua eliminant-lo.
- La visita d'observació per part de l'equip investigador ha permès identificar clarament l'exposició a riscos ergonòmics no identificats en l'avaluació de riscos, en concret, el risc per exposició a postures forçades i a moviments repetitius de membres superiors.

Lloc de treball 2: Personal de neteja de les instal·lacions a residència de persones majors

Informació obtinguda de l'avaluació de riscos del lloc de treball i ergonòmica

L'avaluació de riscos del lloc de treball identifica el lloc amb la denominació de personal de neteja/bugaderia i diu que té 10 persones treballadores, de les quals no especifica el sexe. S'avaluen de manera conjunta les tasques de neteja de les instal·lacions del centre i les tasques de bugaderia, considerant la mateixa exposició als riscos laborals i sota la mateixa denominació. El personal tècnic sembla que interpreta que les 10 persones fan les tasques de neteja i de bugaderia en la seva jornada laboral diària, de manera que conformen un únic lloc de treball per avaluar.

La jornada de treball del lloc de treball de neteja/bugaderia és partida o jornada intensiva. No indica quan es fa de cada manera, ni qui, ni la seva durada.

L'avaluació de riscos del lloc de treball de personal de neteja/bugaderia la realitza al maig del 2023 el servei de prevenció aliè. A l'empresa no es disposa d'avaluació de riscos ergonòmica.

La llista d'equips de treball, eines i estris de treball s'inclou en la mateixa avaluació del lloc de treball. El mateix passa amb la llista d'equips de protecció individual emprats.

S'identifiquen les tasques següents per al personal de neteja/bugaderia:

- Bugaderia: portar la roba neta a altres estances (empènyer carros), rentar i planxar, col·locar peces netes a les habitacions de les persones usuàries i l'estampació de noms a la roba.
- Neteja general de totes les dependències del centre, excepte la cuina.

El risc ergonòmic que s'identifica en l'avaluació associat a les tasques de neteja és el risc per sobreexforços per netejar i fregar, etc. El valora com un risc lleu a escala musculoesquelètica i recomana evitar adoptar postures forçades i proposa realitzar exercicis d'higiene postural. Aquest mateix risc per sobreexforços s'associa a la manipulació ocasional de pesos, com són les galledes d'aigua, les bosses d'escombraries, les garrafes de productes, etc.

Informació obtinguda de l'eina descriptiva (Fitxa Tècnica)

L'equip de treball recopila la informació de la fitxa tècnica mitjançant una entrevista individual a les persones treballadores i per mitjà de l'observació directa. En el cas particular dels blocs D-F-G-H, l'equip investigador ha desenvolupat un formulari de Google per recaptar la informació a manera de qüestionari individual que ha estat distribuït a les persones treballadores del lloc de treball perquè l'empleni de manera voluntària.

Dades de capçalera i Blocs A-B-C-I

El lloc de treball de neteja el desenvolupen 5 persones, totes dones. La jornada de treball és fixa de matí o de tarda. Entre les 5 persones cobreixen la neteja de les instal·lacions durant tot el període anual, fent canvis de jornada de matí i de tarda cada 3 o 4 setmanes per cobrir les vacances, els permisos, etc.

A més d'aquestes 5 persones, n'hi ha una sisena que pertany també al Departament de Neteja, però que només treballa a la zona de cuina, per la qual cosa les seves tasques diàries són molt diferents de les que fa el personal de neteja de les instal·lacions de la residència. No obstant això, i malgrat aquesta gran diferència, quan s'emplena la fitxa tècnica referida a aquest lloc de treball de neteja, s'indica que hi treballen 6 persones de neteja, 5 de les quals tenen contracte de treball indefinit i la sisena és temporal. Totes tenen un salari fix sense rendiments ni objectius complementaris.

La fitxa tècnica no recull cap mecanisme d'informació i de comunicació entre el personal de neteja.

La llista de les tasques habituals de neteja l'ha elaborat l'equip de treball en col·laboració amb les treballadores d'aquest lloc de treball. Es diferencia entre la neteja de les habitacions de les persones residents i la neteja de les zones comunes del centre.

Les tasques de neteja desenvolupades a les habitacions de les persones residents són:

- Neteja de superfícies i mobiliari, cantonades, sostre (teranyines), sanitaris, miralls i terra. Aquesta tasca es realitza diàriament i ocupa entre 4 i 6 hores de la jornada.
- Neteja de lluminàries, interruptors, televisió, parets, respiradors i sòcols. Aquestes tasques es realitzen de manera habitual diversos dies per setmana, entre 2 i 4 hores.
- Neteja d'estructura dels llits i les portes. Es desenvolupa de manera habitual, diversos dies al mes, entre 2 i 4 hores.
- Neteja de les parets enrajolades de manera esporàdica, 2 o 3 dies al mes, entre 2 i 4 hores.

Les tasques desenvolupades a les zones comunes del centre són:

- Neteja dels menjadors de les plantes 0-1-2-3.
- Repàs d'enrajolat a les cuines dels menjadors.
- Neteja dels banys assistits a les plantes 0-1-2-3.
- Repàs de les sales d'estar.
- Repàs de recepció (a sota de la catifa de l'entrada).
- Repàs del jardí, les escales d'emergència i l'entrada principal.
- Neteja d'oficines.
- Neteja del menjador del personal, els vestuaris i la zona de fumadors.
- Neteja de l'entrada del personal des del carrer, a la planta 1.
- Retirada de les escombraries.
- Preparació i neteja del carro (reomplir els productes per a la companya següent).

En aquestes tasques comunes no s'identifica la durada al llarg de la jornada de cadascuna d'aquestes, encara que s'interpreten com a habituals. Totes les tasques del lloc de treball de neteja es realitzen caminant i, gran part de la jornada, empenyent el carro de neteja.

En neteja s'utilitzen equips i estris com carros, pals de fregar, galledes, tirassos, baïetes, envasos, etc., així com equips de protecció individual en l'ús de productes químics. La fitxa no incorpora informació i remet a la inclosa en l'avaluació de riscos laborals del lloc de treball.

No existeix un sistema de mètodes i temps predefinit, encara que sí que hi ha temps límit per fer el treball, sobretot a les habitacions de les persones usuàries.

No hi ha registres associats a molèstia o dolor musculoesquelètic derivats del treball de neteja o, si més no, no consta cap esment en aquest sentit a la fitxa tècnica.

Bloc D

De les 6 dones que desenvolupen la tasca del lloc de treball de neteja, 4 mesuren entre 153 cm i 163 cm d'alçada i les altres 2, una mica més, entre 163 cm i 174 cm. Les dades varien més pel que fa al pes, ja que n'hi ha 4 que pesen més de 74 kg i 2 que pesen entre 45 kg i 57 kg i entre 57 kg i 74 kg. Les 6 dones són dretanes.

La fitxa tècnica no aporta informació sobre l'edat. La informació que facilita el qüestionari individual només té la resposta de 2 persones en neteja, una de 31 a 44 anys i una altra de 45 a 54 anys. No es disposa de més informació.

Respecte de l'antiguitat a l'empresa i al lloc de treball, la fitxa inclou dades incoherents, ja que no és possible tenir menys antiguitat a l'empresa que al mateix lloc de treball desenvolupat a l'empresa (sí a altres empreses, no en aquesta). Consultant les dades obtingudes del qüestionari individual només responen 2 d'elles: una amb una antiguitat al lloc de treball i a l'empresa de menys d'1 any i l'altra amb una antiguitat d'entre 5 i 10 anys.

La seva formació acadèmica és majoritàriament (4 d'elles) de batxillerat o formació professional, una altra té l'EGB/ESO i la sisena no té estudis.

Les 6 dones del lloc de treball han rebut formació en ergonomia laboral específica sobre els riscos associats al lloc de treball.

Bloc E

Es tracta d'un lloc de treball exercit realment per 5 dones, ja que la sisena només fa tasques de neteja en cuina i ha de considerar-se un lloc de treball diferent del de neteja de les instal·lacions del centre (habitacions i zones comunes). A més, no s'han de considerar personal de neteja les persones de bugaderia, ja que també fan tasques diferents de les de neteja.

La recollida d'informació dels blocs F-G-H es podria dur a terme formulant les preguntes corresponents a aquestes 5 dones a manera d'entrevista individual al mateix lloc de treball durant un breu descans. En aquest cas, es va optar per enviar a les treballadores de neteja el qüestionari individual perquè l'emplenessin en línia. Només 2 han respost al lloc de treball de neteja.

L'equip investigador desconeix si aquestes 2 treballadores són representatives del col·lectiu de treballadores de neteja, per la qual cosa la informació aportada a través del qüestionari individual i a la fitxa no és concloent ni fiable; així doncs no pot assegurar la seva representativitat.

Blocs F-G-H

La informació d'aquests blocs l'aporten 2 de les 5 persones, mitjançant el qüestionari individual. Encara que no es pot considerar una informació representativa del col·lectiu, s'inclouen a continuació les respostes de les treballadores.

Respecte de les característiques de l'espai en el qual es desenvolupa el lloc de treball i les seves condicions ambientals, una d'elles destaca l'exposició a la calor.

Respecte de les característiques de l'organització del treball al lloc, ambdues identifiquen el ritme de treball elevat com una situació que es dona en l'activitat laboral.

Respecte de les característiques de les operacions i les tasques exercides des del punt de vista biomecànic, una d'elles destaca el fet d'exercir forces amb les mans i l'altra, el fet d'adoptar postures forçades.

Respecte de les exigències físiques i posturals, el valor que ambdues li assignen és de fort (valor 5-6 de 10).

Informació obtinguda de l'observació directa i resultats de comparar amb la informació recopilada

Durant la visita d'observació a aquest lloc de treball, l'equip investigador cerca, principalment, donar resposta als dubtes generats després de la lectura de l'avaluació de riscos del lloc de treball i contrastar la informació de la fitxa tècnica. Amb aquest doble objectiu, l'observació del lloc de treball de neteja permet confirmar que:

- No tot el personal de neteja fa tasques a bugaderia. Hi ha treballadores que dediquen la seva jornada laboral diària a tasques exclusives de neteja de les instal·lacions i que no són a bugaderia. De la mateixa manera, hi ha persones de bugaderia que no fan tasques de neteja, de manera que conformen un lloc de treball diferent, que és el lloc de treball de bugaderia, amb exposició a riscos diferents i amb danys a la salut diferents.
- Les tasques habituals al lloc de treball de neteja de les instal·lacions les desenvolupen 5 persones, i la sisena, que s'inclou a la fitxa tècnica, no neteja les instal·lacions, sinó que només neteja la cuina, per la qual cosa són 5 les persones al lloc de treball que s'ha de descriure, i no 6. Per tant, l'eina descriptiva i l'observació directa han permès identificar 4 llocs de treball diferents: el lloc de treball de neteja de les instal·lacions, el de neteja a la cuina, el de bugaderia i el mixt, en el qual es fan tasques de neteja d'instal·lacions i tasques de bugaderia.
- La jornada de treball és, en tots els casos, partida, amb 1 hora de descans per menjar. No hi ha jornada intensiva, com indica l'avaluació.

- L'únic risc ergonòmic que s'identifica en l'avaluació és el risc per sobreesforços per netejar i fregar, qualificat com a lleu. Aquest mateix risc de sobreesforç s'identifica també per manipular ocasionalment pesos. Totes dues situacions de risc ni són lleus ni són ocasionals, ja que la simple observació al lloc de treball el dia de la visita posa en evidència que es tracta d'accions habituals al lloc de treball de neteja, que es realitzen diàriament i que exigeixen un esforç físic i postural continu al llarg de la jornada de treball, si més no, moderat.
- L'equip investigador observa durant la visita l'exposició a postures forçades i a moviments repetitius dels membres superiors que, en cap cas, s'han identificat i avaluat. No s'esmenten les característiques ergonòmiques ni el disseny dels equips i estris de treball en l'acompliment de les tasques de neteja i no s'estableix cap recomanació sobre aquest tema, com podria ser el fet de disposar de pals regulables o de diferents mesures segons l'alçada de la persona treballadora (present al centre), el manteniment de les rodes dels carros de neteja per millorar-ne l'empenyiment i l'arrossegament, l'adquisició de galledes amb escorredora ergonòmica que redueixi la força exercida, etc.

Lloc de treball 3: Personal auxiliar de geriatria a residència de persones majors

Información obtenida de la evaluación de riesgos del puesto de trabajo y ergonómica

L'avaluació de riscos del lloc de treball identifica el lloc amb la denominació de *personal auxiliar d'infermeria / auxiliar de geriatria* i diu tenir 38 persones treballadores, que no diferencia per sexes.

La jornada de treball del lloc de treball és partida o jornada intensiva. No indica quan, ni els qui, ni la seva durada.

L'avaluació de riscos del lloc de treball de personal d'infermeria / auxiliar de geriatria és realitzat al maig del 2023 pel servei de prevenció aliè. A l'empresa es disposa d'avaluació del risc de mobilització de pacients amb el mètode Mapo, realitzada al novembre del 2018.

La llista d'equips de treball, eines i estris de treball s'inclou incompleta en l'avaluació del lloc de treball i identifica les cadires de rodes, les cadires de bany, les grues de bipedestació i les grues de cos sencer. També inclou la llista d'equips de protecció individual emprats, identificant els guants de protecció contra microorganismes i el calçat de treball amb sola antilliscant.

Les tasques per al personal auxiliar d'infermeria / auxiliar de geriatria són les següents:

- Garantir a la persona resident les seves necessitats bàsiques, mantenir i afavorir la seva autonomia, confortabilitat i adaptació a la seva nova situació, assistència en les seves activitats bàsiques de la vida diària (higiene, vestir-se, moure's, etc.).
- Secundar, supervisar o col·laborar en activitats d'higiene personal completa (neteja, hidratació, etc.).
- Vestir la persona resident i organitzar la seva roba i la seva habitació.
- Realitzar la mobilització de les persones residents (transferències, canvis posturals, etc.).
- Aplicar els protocols existents per evitar situacions de perill per a les persones residents (caigudes, fugides, etc.).

- Mantenir l'ordre i la neteja a l'entorn del resident.
- Assistir les persones residents per garantir-ne el repòs i la comoditat durant els descansos (sedestació, canvis posturals durant les nits, etc.).
- Formalitzar la documentació de cada resident i anotar observacions del seu estat (nivell d'activitat, evolucions, etc.).
- Col·laborar en la realització de les activitats de rehabilitació, seguint les indicacions del fisioterapeuta.

La tasca sobre la documentació de cada resident es realitza amb l'ordinador. Les zones de treball en les quals es desenvolupa l'activitat laboral són les zones comunes, les habitacions de les persones usuàries i els banys adaptats.

Un dels riscos ergonòmics que s'identifiquen en l'avaluació és el risc de sobreesforços per manipular càrregues de materials (caixes de bolquers, de travessers, etc.). Es valora com un risc lleu des del punt de vista musculoesquelètic i a l'hora de transportar-los es recomana utilitzar mitjans mecànics, com ara carros. Aquest mateix risc per sobreesforços l'associa a la tasca de fer els llits i les habitacions de les persones residents, per a la qual cosa recomana elevar l'alçada del llit i separar-la de la paret en cas que hi estigui enganxada. No s'identifica com a factor de risc ergonòmic ni l'adopció de postures forçades ni la realització de moviments repetitius de membres superiors.

Des del punt de vista ergonòmic, s'identifica el risc en la mobilització de persones i durant la higiene personal del resident. Per fer-ho, es remet a la valoració específica amb el mètode Mapo. El resultat de valorar el risc en la mobilització de persones per part del personal auxiliar d'infermeria / auxiliar de geriatria és qualificat d'alt (valor de 9,22, en què es considera alt qualsevol valor de 5 o més). Gran part de les mesures preventives recomanades en l'informe d'avaluació Mapo s'han disposat a l'empresa. S'ha impartit la formació periòdicament i de manera específica per a la manipulació manual de persones, i s'han posat a disposició del personal auxiliar de geriatria, ajudes majors (com ara grues) i ajudes menors (com ara *transfers*).

Informació obtinguda de l'eina descriptiva (Fitxa Tècnica)

L'equip de treball recopila la informació de la fitxa tècnica mitjançant entrevista individual a les persones treballadores i per mitjà de l'observació directa. En el cas particular dels blocs D-F-G-H l'equip investigador ha desenvolupat un formulari de Google per completar i/o recaptar la informació, a manera de qüestionari individual que ha estat distribuït a les persones treballadores del lloc de treball per al seu emplenament voluntari.

Dades de capçalera i Blocs A-B-C-I

El lloc de treball de personal auxiliar de geriatria el desenvolupen 48 dones i 6 homes. La jornada de treball és de 7 hores i mitja, fixa de matí, de tarda o de nit, amb 20 minuts per esmorzar o berenar. Entre les 54 persones cobreixen el servei durant tot el període anual. Durant la jornada es realitzen pauses i petits descansos segons ho permeti la mateixa activitat laboral.

Totes les dones treballen a jornada completa, excepte una d'elles, que té reducció de jornada. En el cas dels homes, tots tenen jornada completa. Hi ha 39 dones amb contracte indefinit i 9 amb contracte temporal. En el cas dels homes, un d'ells és temporal. Tot el personal auxiliar de geriatria té un salari fix sense rendiments ni objectius.

El lloc del personal auxiliar de geriatria pertany al Departament d'Atenció Directa, sota la coordinació d'Infermeria. Com a mecanismes de comunicació i de coordinació, la fitxa tècnica recull el desenvolupament de reunions periòdiques, correus electrònics i comunicats interns.

Les tasques habituals que identifica l'equip de treball i que es realitzen diàriament són:

- Fer la higiene de les persones residents i mobilitzar-les.
- Acompanyar les persones residents al vàter.
- Fer ús de grues de bipedestació i de cistella.
- Traslladar els residents a les estances de la residència.
- Fer llits.
- Fer canvis posturals a les persones enllitades o durant el torn de nit.
- Fer canvis de cadira de rodes a butaca.
- Ajudar en l'alimentació.
- Repartir i col·locar roba dels residents als armaris.
- Dur a terme els registres a l'ordinador.

La durada de cada tasca en la jornada de treball va d'1 hora fins a 2 hores com a màxim, i les realitzen tant homes com dones. Majoritàriament, fan les tasques drets, sense pràcticament moure's i també caminant. Només hi ha dues tasques que es poden realitzar en posició asseguda, que són l'ajuda en l'alimentació i el registre a l'ordinador.

La fitxa recull informació molt interessant respecte de la zona corporal de la qual l'equip de treball rep més queixes i que generen malestar en el desenvolupament de la seva tasca. Resulta curiós veure com les dones auxiliars de geriatria destaquen molèstia i

dolor al coll, la regió dorsal de l'esquena, les espatlles i els membres superiors (colzes, braços i avantbraços, mans, canell i dits), i, en el cas dels homes, només destaquen els membres inferiors (cames, genolls i peus). Realment, es tracta d'una dada molt diferent segons el sexe.

El personal auxiliar de geriatrica utilitza equips i ajudes majors i ajudes menors en la mobilització de persones. A la fitxa se n'inclouen alguns a tall d'exemple: grues de bipedestació i de cistella, cadires de dutxa, carros de roba, gàbies, roba de llit, etc. Respecte de la llista d'equips de protecció individual també s'identifiquen màscara, casquet per a l'hora dels àpats o guants per a higiene i canvis.

No hi ha un sistema de mètodes i temps predefinits, tot i que sí que hi ha un temps límit per fer la feina d'atenció directa a la persona resident.

Hi ha registres associats als danys musculoesquelètics derivats del treball de cures que s'adjunten a la fitxa, en concret, la relació d'accidents de treball per sobreexforç amb baixa i sense, i les incidències i les queixes relacionades amb problemes de salut musculoesquelètic.

La formació mínima requerida per al lloc de treball és formació professional d'atenció socio sanitària a persones dependents en institucions. Els ascensos i les promocions internes són complicades.

Bloc D

Les dones auxiliars de geriatrica es divideixen en 4 grups d'edat, més o menys homogenis en nombre, que abasta de menys de 31 anys fins a 64 anys. El tram més nombrós és entre 31 i 44 anys, i no hi ha ningú de 65 anys o més. En el cas dels homes, de 6, 4 tenen menys de 31 anys, és a dir que majoritàriament són joves.

Les dones auxiliars de geriatrica tenen una alçada d'entre 152 cm i 174 cm, excepte 2 d'elles, que es troben als extrems, una de menys de 152 cm i una altra de 175 cm o més. Hi ha 2 dones esquerranes. En el cas dels homes auxiliars de geriatrica mesuren entre 174 cm i 189 cm. El pes també és diferent segons si s'és home o dona, ja que les dones abasten els trams de 45 kg a més de 74 kg i els homes, el de 57 kg a més de 91 kg.

Respecte de l'antiguitat a l'empresa i al lloc de treball, 20 dones tenen una antiguitat d'entre 5 i 10 anys. Les altres cobreixen en nombre similar els trams compresos entre 5 anys fins a menys d'1 any. Els homes concentren la seva antiguitat en els primers trams (fins a 3 anys) i només 2 d'ells fa més de 5 anys que treballen a l'empresa i al lloc de treball.

La seva formació acadèmica és d'EGB/ESO. Tot el personal auxiliar de geriatrica ha rebut la formació en ergonomia laboral específica sobre els riscos associats al lloc de treball.

Bloc E

En la recollida d'informació dels blocs F-G-H l'equip de treball va optar per enviar a les 54 persones del lloc de treball el qüestionari individual perquè l'emplenessin en línia. Com a resultat, han respost 12 auxiliars de geriatria i cap home. Aquestes 12 treballadores podrien ser representatives segons l'edat o el pes, però són totes dretanes, per la qual cosa no representen les 2 persones esquerranes, que, per aquesta condició particular, poden tenir situacions de risc ergonòmiques molt diferents. Tampoc són representatives dels homes, que tenen una alçada i un pes superiors, segons la informació del bloc D. A més, es desconeix el torn de treball que desenvolupa cada persona i, en aquest cas, és una variable de gran interès, ja que té a veure amb el tipus de tasques per realitzar en la jornada diària (per exemple, les dutxes es concentren al matí).

L'equip investigador conclou que la informació aportada a través del qüestionari individual i a la fitxa no és ni concloent ni fiable per assegurar-ne la representativitat.

Blocs F-G-H

La informació d'aquests blocs l'aporten, com s'exposa al bloc E, 12 dones auxiliars de geriatria mitjançant el qüestionari individual. Encara que no es pot considerar una informació representativa del col·lectiu, s'inclouen, a continuació, les respostes de les treballadores.

Respecte de les característiques de l'espai en el qual es desenvolupa el lloc de treball i les seves condicions ambientals, s'identifica el fred, la humitat, els corrents d'aire molestos, el soroll, l'excés d'espai de treball (desplaçaments...).

Respecte de les característiques de l'organització del treball al lloc, totes identifiquen el ritme de treball elevat com una situació que es dona en l'activitat laboral, seguit de les exigències de qualitat i dels temps improductius per fallades alienes a la treballadora.

Pel que fa a les característiques de les operacions i a les tasques exercides des del punt de vista biomecànic, pràcticament s'esmenten totes les situacions de risc ergonòmic que es donen com a opció de resposta i, principalment, el fet d'aixecar manualment persones, l'empenyiment i l'arrossegament d'equips de les persones residents, el fet d'exercir força amb les mans i el fet d'adoptar postures forçades en les mobilitzacions i les transferències. En menor mesura, s'assenyala també la realització de moviments repetitius.

Quant a les exigències físiques i posturals del lloc de treball, el valor és molt variat, de fort (valor 6) fins a extremadament fort i màxim (valors 9 i 10).

Informació obtinguda de l'observació directa i resultats de comparar amb la informació recopilada

Durant la visita d'observació a aquest lloc de treball, l'equip investigador cerca, principalment, donar resposta als dubtes generats després de la lectura de l'avaluació de riscos del lloc de treball i del risc en la mobilització de persones, així com contrastar-la amb la informació recaptada a la fitxa tècnica. Amb aquest doble objectiu, l'observació del lloc de treball del personal auxiliar de geriatria permet confirmar que:

- L'avaluació de riscos del lloc de treball no identifica la tasca de donar menjar a les persones residents amb major grau de dependència. Es tracta d'una tasca que normalment comporta l'adopció de postures forçades de braç, la subjecció del plat amb la mà, la postura mantinguda de l'esquena i la realització de moviments repetitius de la mà dominant.
- L'avaluació de riscos del lloc de treball no identifica una quarta zona de treball que és el magatzem, a la qual accedeix habitualment, el personal auxiliar de geriatria 2 vegades per setmana al torn de nit. No obstant això, sí que identifica el risc per sobreesforç per manipular manualment materials, com ara caixes de bolquers, travessers, etc. No es fa referència al pes. L'observació al lloc de treball permet comprovar que cada caixa que s'ha de manipular té un pes aproximat d'entre 3 kg i 6 kg. Si s'agafen de dos en dos, la càrrega és el doble.
- El personal auxiliar de geriatria treballa en solitari, sempre a la mateixa planta i amb les mateixes persones residents. Només en moments puntuals, quan cal fer una tasca entre dues persones, s'avisava un company o una companya del torn.
- La llista d'equips de treball emprats en les mobilitzacions de residents està incomplet. Només fa referència a algunes ajudes majors. No es relaciona cap ajuda menor, molt útil en les transferències del resident més autònom o col·laborador.
- Les ajudes en la mobilització de persones es distribueixen per planta i compten amb un lloc d'emmagatzematge i càrrega (bateries).
- El personal auxiliar de geriatria percep unes exigències físiques i posturals majors quan es treballa amb residents no col·laboradors. No obstant això, quan es treballa amb residents autònoms, són majors les exigències psicològiques.
- El torn de matí té tasques molt més exigents des del punt de vista físic i postural que el torn de tarda i de nit, sobretot perquè les dutxes es concentren en aquest torn. Al torn de tarda i de nit, hi ha menys personal, per la qual cosa els trajectes a peu són més llargs que en el de matí (han d'abastar un nombre més gran d'habitacions per professional).

- Les tasques d'higiene i dutxa de les persones residents les realitzen tant homes com dones, però si hi ha un home auxiliar de geriatria a la planta i un home resident demana que sigui ell el que l'ajudi en les tasques d'higiene, l'equip auxiliar de geriatria intenta organitzar la feina de manera que sigui possible. El mateix passa si una dona resident a la qual s'ha d'ajudar amb la higiene demana que l'atengui una auxiliar de geriatria.
- Les zones corporals de la qual es reben més queixes i que generen malestar en el desenvolupament de la feina segons el sexe són molt diferents, ja que a l'home auxiliar de geriatria pràcticament no li fa mal res. Després que l'equip de treball i l'equip investigador valoressin el cas, es conclou que els auxiliars de geriatria són molt joves i la seva antiguitat al lloc de treball és molt recent, en comparació amb les auxiliars de geriatria, que presenten edats i antiguitats molt més heterogènies. Els homes han estat exposats a la feina menys temps que les dones, són més joves i fa menys temps que desenvolupen la mateixa activitat laboral.
- La jornada de treball és de 7 hores i 30 minuts, i, en tots els casos, per torns (matí, tarda i nit), sense rotació, excepte 4 persones que van cobrint els buits de tots tres torns. Aquest grup de 4 persones rotatives conformen, al seu torn, un nou col·lectiu homogeni al qual caldrà garantir la seguretat i la salut, sobre la base de les seves condicions de treball, també diferents.

Lloc de treball 4: Personal portalliteres a urgències d'hospital

Informació obtinguda de l'avaluació de riscos del lloc de treball i ergonòmica

L'avaluació de riscos del lloc de treball identifica el lloc amb la denominació de portalliteres a diagnòstic per la imatge, sala d'operacions i urgències. No indica el nombre de persones treballadores ni fa diferència per sexes ni per tipus de jornada de treball ni per torn ni per condicions d'ocupació.

L'avaluació de riscos del lloc de treball de personal portalliteres a diagnòstic per la imatge, sala d'operacions i urgències és realitzada l'abril del 2013 pel servei de prevenció aliè, en col·laboració amb el servei de prevenció propi. En aquesta avaluació no s'inclou la llista de tasques. S'identifica el risc ergonòmic per sobreesforços amb el valor de notable i la fatiga física, com un risc possible. La mesura preventiva recomanada en la millora consisteix a recordar al personal portalliteres que ha de mantenir les postures que s'adopten en l'actualitat durant el trasllat de pacients en cadira de rodes, llit o llitera, i sol·licitar al personal de manteniment que realitzi les revisions periòdiques als llits elèctrics d'urgències.

La tasca que l'avaluació de riscos del lloc de treball identifica en exclusiva per al personal portalliteres en urgències és la referida al trasllat del pacient amb llit als gabinets de proves, la qual cosa comporta:

- Mobilitzar el pacient per col·locar-lo i traslladar-lo correctament amb llit d'urgències.
- Entrar a l'ascensor amb el pacient.
- Sortir de l'ascensor amb el pacient.
- Traslladar el pacient amb llit d'urgències.
- Traslladar el pacient amb llit d'urgències cap als gabinets.
- Deixar el pacient enllitat a la cua d'espera per realitzar la prova.

En aquesta mateixa data d'abril del 2013 s'aplica el mètode REBA per a l'anàlisi de la càrrega postural del personal portalliteres. El resultat de l'informe d'avaluació ergonòmic per al personal portalliteres d'urgències conclou que el risc ergonòmic en les tasques indicades més amunt és inapreciable o, en el pitjor dels casos, el qualifica com a baix, de manera que pot ser necessari realitzar actuacions preventives. En les propostes de millora aprofita per recordar al personal portalliteres l'obligació d'acudir a la formació sobre manipulació manual de càrregues i mobilització de pacients que facilita l'empresa.

Informació obtinguda de l'eina descriptiva (fitxa tècnica)

El delegat o delegada de prevenció (equip de treball) recopila la informació de la fitxa tècnica a partir del seu coneixement i experiència professional, la informació documental proporcionada al comitè de seguretat i salut, la informació facilitada per Recursos Humans i la informació obtinguda per entrevista individual a les persones treballadores, i per mitjà de l'observació directa.

Dades de capçalera i Blocs A-B-C-I

El lloc de treball de personal portalliteres el desenvolupen 2 dones i 24 homes. La jornada de treball és de 7 hores al torn de matí i al de tarda. El torn de nit és de 10 hores. No hi ha rotació de torns. Es treballa, aproximadament, 1 cap de setmana de cada 2 i, en aquests casos, hi ha dies de descans entre la setmana en qüestió i la següent. Durant la jornada es realitzen pauses i petits descansos segons ho permeti la mateixa activitat laboral.

Les 26 persones portalliteres no es corresponen en exclusiva amb el lloc de treball de personal portalliteres d'urgències seleccionat per a la prova pilot, sinó que fa referència a tot el personal portalliteres de l'hospital, és a dir, també al que treballa a sala d'operacions, a sales d'hospitalització, a consultes externes i a diagnòstic per la imatge.

De les 2 dones portalliteres, una treballa a jornada completa i l'altra té jornada reduïda per cura de persones dependents. En el cas dels homes portalliteres, 19 fan jornada completa i 5 fan jornada parcial, i 11 tenen el torn de matí; 8, el de tarda, i 5, el de nit. Ambdues dones són al torn de matí. Una dona és fixa i l'altra és temporal. En el cas dels homes, 16 són fixos, 7 són temporals i 1 té contracte de relleu. El salari és majoritàriament fix, però 16 homes i 1 dona tenen un salari mixt amb variables (condicionat al tipus de contracte fix o temporal).

El lloc de treball del personal portalliteres pertany al Departament d'Infermeria i treballa sota la coordinació d'Infermeria i el coordinador de portalliteres. Com a mecanismes de comunicació i de coordinació, la fitxa tècnica recull l'ús del correu electrònic i la comunicació verbal i amb cercapersones amb el coordinador de portalliteres i amb el personal portalliteres.

Les tasques habituals del personal portalliteres que identifica l'equip de treball i que es realitzen diàriament són:

- Trasllet en cadira.
- Trasllet en llitera.
- Trasllet en llit.
- Transferències de cadira a llit i viceversa.
- Transferències de cadira a llitera i viceversa.
- Canvis posturals de persones enllitades.
- Higienes de persones enllitades.
- Participació en contenció de pacients.
- Col·locació de pacients en bloc quirúrgic.
- Mobilització de mobiliari.
- Ajuda en la realització d'anestèsia intradural.
- Mobilització de portàtil per a realització d'RX.
- Mobilització de pacients en proves d'RX.
- Trasllet de mostres a laboratori.
- Control i reposició de magatzems.

La durada de cada tasca al llarg de la jornada de treball va d'1 hora fins a 2 hores com a màxim. Aproximadament la meitat de les tasques es realitzen dempeus sense pràcticament moure's i l'altra meitat, caminant. En posició asseguda no s'identifica cap tasca. L'única tasca que no es realitza diàriament és la participació de contenció de pacients, que es considera esporàdica, 2 o 3 dies al mes. Segons indica el delegat o delegada de prevenció, totes les tasques les realitzen tant homes com dones portalliteres.

La fitxa recull informació respecte de la zona corporal de la qual es reben més queixes i que generen malestar en el desenvolupament de la tasca. Són les mateixes per a homes que per a dones, especialment les zones dorsal i lumbar de l'esquena, i els membres inferiors (cames, genolls i peus).

El personal portalliteres utilitza equips, ajudes majors i ajudes menors en la mobilització i els trasllats de persones. A la fitxa se n'inclouen alguns a tall d'exemple: llits articulats, cadires de rodes, llits elèctrics, taules de transferència, llençols, travessers, etc. Respecte de la llista d'equips de protecció individual, no n'identifica cap.

No hi ha un sistema de mètodes i temps predefinit.

La formació mínima requerida per al lloc de treball és formació professional d'atenció socio sanitària a persones dependents en institucions. Sí que existeix la possibilitat d'ascensos i de promocions internes.

Bloc D

Les dones portalliteres són 2: una té menys de 31 anys i l'altra, entre 45 i 54 anys. En el cas dels homes, el grup és molt heterogeni i engloba els 4 grups d'edat, que van de menys de 31 anys fins a 64 anys. El tram més nombrós és el de menys de 31 anys, per la qual cosa són, en la seva majoria, joves. Hi ha 1 dona i 3 homes esquerrans.

Les dones portalliteres tenen una alçada d'entre 153 cm i 174 cm. En el cas dels homes portalliteres mesuren una mica més: entre 153 cm i 189 cm. El pes també és diferent segons si són homes o dones, ja que les dones abasten els trams de 58 kg a més de 75 kg i els homes, de 58 kg a 91 kg.

Respecte de l'antiguitat a l'empresa i al lloc de treball, les dones tenen una antiguitat d'entre 1 i 5 anys. Els homes compten, en la seva majoria, amb una antiguitat menor de 5 anys, i 10 portalliteres tenen una antiguitat d'entre 5 i 10 anys a l'empresa i al lloc de treball.

La seva formació acadèmica és principalment d'EGB/ESO. La fitxa no especifica si el personal portalliteres ha rebut o no la formació en ergonomia laboral específica sobre els riscos associats al lloc de treball.

Bloc E

En la recollida d'informació dels blocs F-G-H el delegat o delegada de prevenció va optar per triar un nombre de persones representatives entre el personal portalliteres i preguntar-li a manera d'entrevista individual cara a cara les qüestions específiques dels blocs següents. Com a resultat s'obté un col·lectiu representatiu de 8 persones portalliteres de l'àrea d'urgències de l'hospital. Les condicions per a la creació d'aquest col·lectiu han estat: que pertanyin a l'àrea d'urgències de l'hospital, que hi hagi homes (7) i dones (1), que inclogui una persona esquerrana (1), que englobi tots els torns de matí, de tarda i de nit, i que abasti tots els trams d'altura i de pes referits.

L'equip investigador conclou que la informació aportada a la fitxa és conculent i fiable per assegurar la representativitat del personal portalliteres d'urgències.

Blocs F-G-H

La informació d'aquests blocs no va ser completada pel col·lectiu representatiu identificat en el bloc E. Únicament es va poder recaptar informació el dia de la visita d'observació i mitjançant entrevista individual a un treballador portalliteres d'urgències. Encara que no es considera una informació fiable i representativa del personal portalliteres, s'aporta a continuació a tall informatiu.

Amb relació a les característiques de l'espai en el qual es desenvolupa el lloc de treball i les seves condicions ambientals, el portalliteres identifica l'excés d'espai de treball, que comporta llargs desplaçaments caminant.

Respecte de les característiques de l'organització del treball al lloc, el portalliteres identifica el ritme de treball elevat, en moments puntuals i al llarg de la jornada de treball com una situació habitual de l'activitat laboral.

Pel que fa a les característiques de les operacions i les tasques exercides des del punt de vista biomecànic, pràcticament s'esmenten totes les situacions de risc ergonòmic que es donen com a opció de resposta i, principalment, el fet d'aixecar manualment persones, l'empenyiment i l'arrossegament d'equips dels pacients, el fet d'exercir força amb les mans i el fet d'adoptar postures forçades en les mobilitzacions i transferències. Assenyalen, en menor mesura, la realització de moviments repetitius.

Quant a les exigències físiques i posturals del lloc de treball, el valor és de molt fort (valor 7).

Informació obtinguda de l'observació directa i resultats de comparar amb la informació recopilada

Durant la visita d'observació a aquest lloc de treball, l'equip investigador cerca, principalment, donar resposta als dubtes generats després de la lectura de l'avaluació de riscos del lloc de treball i completar la fitxa tècnica. Amb aquest doble objectiu, l'observació del lloc de treball del personal portalliteres d'urgències permet confirmar que:

- El personal portalliteres realitza la seva activitat laboral a diferents zones o àrees a l'hospital. L'activitat i les condicions de treball són diferents si la persona portalliteres és a urgències, a diagnòstic per la imatge, a sala d'operacions, a consultes externes o a planta d'hospitalització. En l'avaluació s'identifica l'exposició als riscos del personal portalliteres com si treballés a totes les àrees de l'hospital, quan no és així. El treballador i la treballadora portalliteres són fixos d'àrea, per la qual cosa tret que hi hagi una vacant i se sol·liciti canvi, no hi ha trasllat d'àrea.
- L'àrea d'urgències i l'àrea de les sales d'operacions són les més exigents en esforç físic i postural.

- L'avaluació de riscos del lloc de treball no identifica de manera completa les tasques del personal portalliteres a urgències, sinó que només se centra en les mobilitzacions i els trasllats en llit d'urgències. El delegat o delegada de prevenció aporta a la fitxa tècnica la llista detallada de les tasques habituals del personal portalliteres a urgències, incorporant-hi, a més, una classificació coherent des del punt de vista ergonòmic que facilitarà, en una fase posterior, la identificació de riscos ergonòmics.
- Les mobilitzacions es realitzen en solitari, tret que per alguna raó calgui realitzar-les entre dos professionals.
- L'avaluació de riscos de càrrega postural valora com a risc inapreciable i baix les postures forçades amb subjecció i càrrega que realitza el personal portalliteres a urgències. No obstant això, una breu observació del lloc de treball mostra de manera evident que la mateixa activitat exigeix un esforç físic i postural, si més no, moderat.
- En cas que el personal portalliteres hagi d'intervenir en la contenció d'un pacient agressiu, s'avisava un portalliteres home i el personal de seguretat. En aquesta situació, es manifesta una clara mesura paternalista i patriarcal cap a la dona portalliteres, a la qual s'exclou d'aquesta tasca com a mesura de protecció.
- S'identifica una altra situació en la qual influeix el sexe del personal portalliteres. Es refereix als casos en què la persona a la qual es realitzarà la mobilització, sol·licita que la persona que ho faci sigui del seu mateix sexe. En aquestes situacions, segons les normes del centre, preval la intimitat de la persona usuària del servei.

Lloc de treball 5: Personal tècnic de cures auxiliars d'infermeria (TCAI) a planta hospitalària.

Informació obtinguda de l'avaluació de riscos del lloc de treball i ergonòmica

L'avaluació de riscos del lloc de treball identifica el lloc amb la denominació d'auxiliar d'infermeria / TCAI (tècnic de cures auxiliars d'infermeria). Es tracta de l'avaluació de riscos específica del lloc de treball per a situacions d'embaràs i lactància, al servei d'hospitalització a planta i al torn diürn de matí i de tarda. El delegat o delegada de prevenció no disposa de l'avaluació de riscos del lloc de treball general.

L'avaluació de riscos del lloc de treball és realitzada el maig del 2023 pel servei de prevenció aliè, en col·laboració amb el servei de prevenció propi. En l'avaluació s'inclou la llista de tasques més significatives.

- Realitzar higiènes a pacients enllitats i canviar-los els bolquers.
- Donar suport a pacients que necessiten ajuda per a higiene personal.
- Mobilitzar pacients (sedestació, canvis posturals, etc.).
- Ficar al llit pacients que no aguanten la sedestació.
- Acompanyar al bany pacients amb mobilitat molt reduïda.
- Encarregar-se de la sedestació de pacients enllitats.
- Repartir menjars.
- Donar suport a l'hora de menjar a pacients que no poden fer-ho sols.
- Canviar llençols.

L'avaluació incorpora la llista d'equips de treball, com ara el carro de medicació, el carro de cures o el carro del menjar; transfer, grues, caminadors, etc.; material de cures i extraccions; escala manual, equips d'ofimàtica, etc.

S'identifica el risc ergonòmic per a la dona embarassada per:

- Mantenir la postura dempeus més de 4 hores al llarg de la jornada o combinada amb desplaçaments.
- Adoptar la postura de bipedestació dinàmica pel fet de caminar contínuament.
- Flexionar el tronc cap al costat o girat, de manera mantinguda i repetida.
- Manipular pesos de més de 10 kg durant més de 5 hores al dia.

En aquest cas, el risc ergonòmic es valora segons les setmanes d'embaràs, per la qual cosa el risc ergonòmic s'incrementa conforme avança la gestació. La identificació de riscos és traslladable a qualsevol altra persona TCAI no gestant, encara que cal una nova valoració de l'exposició segons els criteris aplicables en condicions normals (ni embaràs ni lactància).

Información obtenida de la herramienta descriptiva (Ficha Técnica)

El delegat o delegada de prevenció recopila la informació de la fitxa tècnica a partir del seu coneixement i experiència professional, la informació documental proporcionada al comitè de seguretat i salut, la informació facilitada per Recursos Humans i la informació obtinguda per entrevista individual a les persones treballadores i per mitjà de l'observació directa.

Dades de capçalera i Blocs A-B-C-I

El lloc de treball de personal TCAI és desenvolupat per 93 dones i 13 homes. La jornada de treball és de 7 hores al torn de matí i al de tarda. El torn de nit és de 10 hores. No hi ha rotació de torns. Es treballa, aproximadament, 1 cap de setmana de cada 2 i, en aquests casos, hi ha dies de descans entre la setmana en qüestió i la següent. Durant la jornada es realitzen pauses i petits descansos segons ho permeti la mateixa activitat laboral.

Les 106 persones TCAI no es corresponen en exclusiva amb el personal TCAI en planta hospitalària seleccionat per a la prova pilot, sinó que fa referència a tot el personal TCAI de l'hospital, és a dir, també al que treballa a sales d'operacions, consultes externes i urgències.

Els homes i les dones TCAI coincideixen de manera proporcional en el tipus de jornada i horari, tot i que predomina el torn diürn de matí entre les dones i el de tarda entre els homes. Al torn de nit, en proporció, hi ha més homes.

El lloc de treball del personal TCAI pertany al Departament d'Infermeria i treballa sota la coordinació d'Infermeria. El lloc de treball que depèn del personal de TCAI és el personal portalliteres. Els mecanismes de comunicació i de coordinació que recull la fitxa tècnica són l'ús del correu electrònic corporatiu, la comunicació verbal amb la supervi-sora d'infermeria i l'equip de TCAI, i els cartells informatius.

Les tasques habituals que identifica el delegat o delegada de prevenció i que es realitzen diàriament en planta hospitalària són:

- Transferències de cadira a llit i viceversa.
- Transferències de cadira a llitera i viceversa.
- Transferències de llitera a llit i viceversa.
- Canvis posturals de persones enllitades.
- Higienes de persones enllitades.
- Manteniment de l'ordre del magatzem de la unitat.
- Distribució de safates de menjar.
- Participació en la contenció de pacients.
- Trasllet de mostres a laboratori.

La durada de la major part de les tasques a la jornada de treball és inferior a 1 hora i es realitzen dempeus sense pràcticament moure's. Les tasques de la jornada que duren més van de 2 a 4 hores i són els canvis posturals i higiènics de persones enllitades. En posició asseguda no es descriu cap tasca. L'única tasca que no es realitza diàriament és la participació en la contenció de pacients, que es considera esporàdica (2 o 3 dies al mes). Segons indica el delegat o delegada de prevenció, totes les tasques les realitzen tant homes com dones TCAI.

La fitxa recull informació respecte de la zona corporal de la qual es reben més queixes i que generen malestar en el desenvolupament de la tasca. Són les mateixes per a home que per a dona: la regió dorsal i la lumbar de l'esquena.

El personal TCAI utilitza equips, ajudes majors i ajudes menors en la mobilització i els trasllats de persones. A la fitxa se n'inclouen alguns a tall d'exemple: llits articulats, cadires de rodes, llits elèctrics, taules de transferència, llençols, travessers, etc. Respecte de la llista d'equips de protecció individual, no n'identifica cap.

No hi ha un sistema de mètodes i de temps predefinit.

La formació mínima requerida al lloc de treball és formació professional de grau mitjà o superior sociosanitària. A l'empresa, hi ha possibilitat d'ascensos i promocions internes.

Bloc D

Pel que fa a l'edat, les dones TCAI constitueixen un grup molt heterogeni: engloba els 4 trams d'edat, que va de menys de 31 anys fins als 64 anys. El tram més nombrós és el de 31 a 44 anys, per la qual cosa són, majoritàriament, joves. En el cas dels homes TCAI és similar quant a l'edat, encara que el tram més nombrós és el de menys de 31 anys. Són treballadors joves. S'identifiquen 3 dones i 2 homes esquerranes.

Les dones TCAI tenen una alçada d'entre 153 cm i 174 cm, excepte 4 persones a cada extrem, que tenen una alçada de menys de 152 cm i de més de 175 cm. En el cas dels homes TCAI mesuren entre 164 cm i 189 cm. El pes també és diferent segons el sexe. Les dones abasten els trams de 46 kg a més de 75 kg, sent el més nombrós aquest últim, amb l'excepció d'una treballadora que pesa menys de 46 kg. Els homes es concentren majoritàriament en el tram de 58 kg a 84 kg, amb dues excepcions als extrems: una per sota, entre 46 kg i 57 kg, i l'altra, per sobre dels 85 kg.

Respecte de l'antiguitat a l'empresa i al lloc de treball, les dones tenen una antiguitat molt heterogènia i variada, tot i la que predomina és la de més de 10 anys. Els homes presenten majoritàriament una antiguitat també molt variada, destacant igual que la dona, la de més de 10 anys a l'empresa i al lloc de treball.

La seva formació acadèmica és batxillerat i/o formació professional. La fitxa informa que el personal TCAI ha rebut la formació en ergonomia laboral específica per a la mobilització de pacients.

Bloc E

En la recollida d'informació dels blocs F-G-H, el delegat o delegada de prevenció va optar triar un nombre de persones representatives al lloc de treball de personal TCAI, i preguntar-li a mode d'entrevista individual (cara a cara) les qüestions específiques dels blocs següents. Com a resultat s'obté un col·lectiu representatiu d'11 persones TCAI de planta hospitalària. Les condicions per a la creació d'aquest col·lectiu han estat: que es treballi en la planta d'hospitalització, que hi hagi homes (3) i dones (8), que inclogui un home i una dona esquerrana (2), que englobi tots els torns de matí, tarda i nit, i que abasti tots els trams d'alçada i de pes referits.

L'equip investigador assenyala que la informació aportada pel delegat o delegada de prevenció a la fitxa és concloent i fiable per assegurar la seva representativitat del personal TCAI en planta hospitalària.

Blocs F-G-H

La informació d'aquests blocs no va ser completada pel col·lectiu representatiu identificat al bloc E. Únicament es va poder recaptar informació el dia de la visita d'observació i mitjançant entrevista individual a una treballadora TCAI en planta hospitalària. Encara que no es considera una informació fiable i representativa del col·lectiu, s'informa a continuació de les seves característiques.

Quant a les característiques de l'espai en el qual es desenvolupa el lloc de treball i les seves condicions ambientals, la treballadora identifica l'excés d'espai de treball, en el sentit que comporta llargs desplaçaments caminant.

Amb relació a les característiques de l'organització del treball al lloc, la treballadora identifica el ritme de treball elevat i al llarg de la jornada de treball, com una situació habitual de l'activitat laboral.

Pel que fa a les característiques de les operacions i les tasques exercides des del punt de vista biomecànic, s'esmenten diverses situacions de risc ergonòmic i, en particular, el fet d'aixecar manualment persones, el fet d'exercir força amb les mans i el fet d'adoptar postures forçades en les mobilitzacions i les transferències. En menor mesura, la realització de moviments repetitius.

Respecte de les exigències físiques i posturals del lloc de treball, el valor és de fort a molt fort (valor 6-7).

Informació obtinguda de l'observació directa i resultats de comparar amb la informació recopilada

Durant la visita d'observació a aquest lloc de treball, l'equip investigador cerca, principalment, donar resposta als dubtes generats després de la lectura de l'avaluació de riscos del lloc de treball i completar la fitxa tècnica. Amb aquest doble objectiu, l'observació del lloc de treball del personal TCAI a la planta hospitalària permet confirmar que:

- El personal TCAI realitza la seva activitat laboral en diferents zones o àrees a l'hospital. L'activitat i les condicions de treball són diferents si la persona treballadora és a urgències, a diagnòstic per la imatge, si treballa a sala d'operacions, a les consultes externes o a la planta d'hospitalització. En l'avaluació de la TCAI embarassada s'identifica l'exposició als riscos a la planta d'hospitalització. El personal TCAI és fix d'àrea, per la qual cosa, tret que hi hagi una vacant i es demani el canvi, no hi ha trasllat.
- La planta hospitalària es percep com la zona de treball més exigent físicament i postural. De la mateixa manera, també el torn de matí s'identifica com el més penós i dur. Un dels possibles motius pot ser que al matí el personal TCAI treballa en solitari. No obstant això, al torn de tarda es treballa en parelles, entre el personal TCAI i l'equip d'infermeria, i al torn de nit treballen juntes dues TCAI. A més, la neteja dels llits i el canvi de llençols se sol realitzar al torn de matí, igual que la retirada dels bolquers usats en bosses de plàstic.
- L'avaluació de riscos del lloc de la treballadora embarassada identifica les tasques del personal TCAI a la planta hospitalària.
- S'identifica una situació en la qual influeix el sexe de la persona TCAI, present també, en el personal portalliteres. Es refereix als casos en els quals l'usuari o usuària del servei sol·licita que la persona que la mobilitzi o li realitzi la higiene personal sigui del seu mateix sexe. En aquestes situacions, preval la sol·licitud de la persona usuària del servei.

Lloc de treball 6: Empaquetat de final de línia

Informació obtinguda de l'avaluació de riscos del lloc de treball i ergonòmica

L'avaluació de riscos del lloc de treball identifica el lloc amb la denominació d'*empaquetat final de línia*. No identifica el nombre de persones exposades ni si són homes o dones.

L'avaluació de riscos del lloc de treball d'empaquetat final de línia és actualitzat al novembre del 2023 pel servei de prevenció aliè en col·laboració amb el servei de prevenció propi. No s'especifica la llista d'equips de treball, d'eines i d'estris ni dels equips de protecció individual emprats.

L'avaluació de riscos del lloc de treball identifica una llista de tasques habituals en les quals hi ha exposició a riscos ergonòmics. A més, inclou el nivell de risc i concreta la mesura preventiva que cal executar. És un document dinàmic i que es percep en la seva anàlisi com un document de treball viu i útil en la gestió preventiva del risc laboral. Està actualitzat el novembre del 2023, des de la seva creació el 2016. A continuació, s'inclouen les tasques d'empaquetat final de línia on l'avaluació de risc identifica el risc ergonòmic i per a la qual concreta la mesura preventiva que s'executarà en la planificació des del punt de vista tècnic i organitzatiu.

TASCA	RISC ERGONÒMIC	MESURA PREVENTIVA
S'han de treure i buidar els calaixos d'aspiració de pols, situats al costat de la pesadora.	Adoptar postures forçades que produeixen sobreesforços.	Adequar l'equip de treball, dotant el personal d'empaquetat de final de línia dels elements mecànics (transpalets, carros, etc.) per traslladar el cartó.
Manipulació de xapa per col·locar en els corrons de la cinta. En cas d'embús dels paquets pel costat d'alimentació de caixes, haurien de pujar pels corrons i s'ha previst la col·locació d'una xapa.	Adoptar postures forçades que produeixen sobreesforços.	En cas d'embús de paquets pel costat d'alimentació de caixes, la persona treballadora, abans de posar la xapa metàl·lica, ha de retirar les caixes plegades de la cinta de corrons.
Operacions d'entrada o control de dades en pantalles de visualització de dades existents a les taules de treball de la línia.	Sobreesforços, fatiga visual i fatiga mental en l'ús de pantalles de visualització de dades.	Col·locar correctament els braços extensibles de les pantalles i el teclat de manera que no xoquin per poder regular adequadament l'altura i la profunditat tant de la pantalla com del teclat. Posar a disposició cadires de treball amb disseny ergonòmic per a l'ús de la pantalla.

Atès que poden fer les tasques del lloc de treball dones en estat de gestació o en període de lactància, l'avaluació de riscos identifica els riscos ergonòmics per adoptar postures forçades, principalment en la manipulació manual de caixes i pel fet de mantenir la posició en bipedestació durant la jornada. Segons indica l'avaluació, serà en aquests riscos ergonòmics en els quals s'ha de prestar especial atenció en la vigilància de la salut i en l'aplicació del procediment intern de l'empresa per a dones en període de gestació o lactància.

L'equip de treball també disposa de l'avaluació de risc de càrrega postural realitzada pel servei de prevenció aliè amb el programari ERGO IBV. La presa de dades per a l'estudi es realitza l'abril del 2021. En l'avaluació s'indica el nom de la persona a la qual s'observa el dia de la visita, que va ser un home. El procés de producció en el qual se centra l'avaluació és l'alimentació de la màquina d'encaixar. En aquesta avaluació de riscos ergonòmica s'especifiquen els horaris i les pauses que realitza el personal d'empaquetat final de línia. Es treballa a 4 torns (de 6 h a 14 h, de 14 h a 22 h i de 22 a 6 h, i descans). En la línia es comparteixen les tasques entre 2 persones d'empaquetat final de línia, que van girant en el desenvolupament del treball i, especialment, en les activitats amb més exigències físiques i posturals, en les quals se centra aquest estudi ergonòmic. Hi ha una pausa per menjar i la resta, segons les necessitats de la persona treballadora. Com a resultat d'aplicar el mètode REBA per mesurar la càrrega postural s'obté un risc mitjà en la tasca d'elevat les planxes en posició vertical, per a la qual cosa és necessària la millora ergonòmica. També s'obté un nivell de risc baix, per a la qual pot ser necessària una actuació preventiva, en la tasca de recollida de planxes de cartó en posició horitzontal i en la col·locació de planxes de cartó en vertical de cinta d'alimentació. La mesura preventiva proposada és una mesura organitzativa que recorda a les persones exposades la importància d'assegurar la rotació dels treballadors i les treballadores del lloc de treball per afavorir el descans postural.

Amb aquest mateix programari ERGO IBV el servei de prevenció aliè realitza també l'avaluació de riscos ergonòmica per moviments repetitius dels membres superiors, aplicant el mètode OCRA. En aquest cas, referit al lloc d'empaquetat que agrupa tasques al capdavant de línia i al final de línia. L'equip investigador decideix no considerar aquesta font d'informació, atès que les tasques d'empaquetat de cap de línia no formen part del lloc de treball seleccionat en la prova pilot d'aquest projecte.

Informació obtinguda de l'eina descriptiva (fitxa tècnica)

L'equip de treball recopila la informació de la fitxa tècnica mitjançant una entrevista individual a les persones treballadores i per mitjà de l'observació directa. En el cas particular dels blocs D-F-G-H, l'equip investigador ha desenvolupat un formulari de Microsoft per completar i/o recaptar la informació, com a qüestionari individual que ha estat distribuït a les persones treballadores del lloc de treball per al seu emplenament voluntari.

Dades de capçalera i Blocs A-B-C-I

El lloc de treball d'empaquetat final de línia el desenvolupen 73 homes i 7 dones. La jornada de treball és de 8 hores. Es treballa a torns rotatius setmanals de matí, tarda i nit (de 6 h a 14 h, de 14 h a 22 h i de 22 a 6 h) 7 dies a la setmana, amb 2 dies de descans, i cada 3 setmanes es fan 10 dies de descans seguits. Cada jornada diària té 2 pauses de 20 minuts, més una aturada per menjar de 30-45 minuts.

Totes les dones treballen a jornada completa excepte una d'elles, que té reducció per cura de persona dependent, i en el cas dels homes són 9 els que tenen reducció de jornada per aquest mateix motiu. Tot el personal d'empaquetat final de línia té un contracte indefinit i un salari fix sense rendiments ni assoliments.

El lloc d'empaquetat de final de línia pertany a l'àrea de producció, que ha de mantenir una estreta comunicació amb el Departament d'Operacions, amb el laboratori i amb manteniment. Com a mecanismes de comunicació i de coordinació, la fitxa tècnica recull el desenvolupament de reunions d'inici i de final de torn al mateix lloc de treball, l'smart factory i el correu electrònic corporatiu.

L'activitat laboral al lloc de treball consisteix bàsicament a controlar el procés d'envasament dels paquets en caixes de cartó, comprovant-ne el correcte estat per aconseguir els estàndards prefixats. Les tasques habituals que identifica l'equip de treball són:

- Carregar caixes d'embalatge (alimentació de Kappa).
- Canviar de palet d'embalatges.
- Moure palets d'embalatges.
- Operacions amb pantalles de visualització de dades.
- Ompliment de cola.
- Manteniment autònom.
- Inici i final de torn.
- Atendre embussos i avaries.
- Realitzar les 5S (neteges i tasques de lubricació).

La majoria de les tasques identificades es desenvolupen cada dia amb una durada de menys d'1 hora, excepte la tasca de carregar caixes d'embalatge i la tasca d'atendre embussos i avaries, que ocupen entre 2 i 4 hores. La càrrega de caixes d'embalatge es desenvolupa entre 1 i 2 hores durant la jornada. Totes les tasques es realitzen igual amb independència del sexe.

Les tasques que exigeixen més esforç físic i postural són les que cal realitzar de genolls o a la gatzoneta, en particular, la tasca de manteniment autònom i la d'atendre embussos i avaries. L'única tasca que es realitza en posició asseguda és la de les operacions amb pantalla de visualització de dades. Les altres tasques permeten combinar estar dret sense caminar i caminant.

La fitxa recull informació sobre la zona corporal de la qual l'equip de treball rep més queixes i malestar en el desenvolupament de la feina. Tant homes com dones destaquen la regió dorsal de l'esquena.

El personal d'empaquetat de final de línia empra l'equip Kappa per al desenvolupament del seu treball i el transpalet. Com a equips de protecció individual s'inclou la llista completa dels equips emprats, que esmenta les ulleres de seguretat, els guants, el casc/gorra de seguretat, els guants de cuir, els protector auditiu, etc. Existeix un sistema de mètodes i temps predefinit que s'adjunta a la fitxa tècnica.

La formació mínima requerida al lloc de treball és la de nivell de mòdul de grau mitjà de química, electricitat o mecànica. Els ascensos i les promocions internes són possibles, i es poden realitzar funcions de més responsabilitat a la mateixa àrea de treball.

Blocs D-E-F-G-H

Per recopilar la informació d'aquests blocs, l'equip investigador crea un formulari de Microsoft per distribuir-lo a les 80 persones d'empaquetat final de línia perquè l'emplenin voluntàriament. A aquest mateix formulari, s'acorda, amb l'equip de treball, incorporar-hi la informació dels blocs F-G-H. L'equip investigador crea el formulari de Microsoft i informa l'equip de treball de la importància de recaptar el màxim possible de respostes, amb l'únic objectiu d'obtenir dades representatives del col·lectiu treballador en aquest lloc. De la mateixa manera, s'adverteix del risc que es corre de no aconseguir la representativitat, si es passa un qüestionari individual i no s'aconsegueix la màxima participació.

Prèviament a l'ús del formulari de Microsoft, l'equip de treball havia recopilat informació sobre l'antiguitat. Respecte de l'antiguitat a l'empresa i al lloc de treball, 2 dones tenen una antiguitat d'entre 1 i 3 anys i les altres 2, entre 5 i 10 anys, i les altres, el grup més nombrós, entre 5 i 10 anys. Gairebé la meitat dels homes tenen una antiguitat a l'empresa i al lloc de treball de més de 10 anys, seguit d'un grup que té una antiguitat d'entre 1 i 5 anys, i el tram menys nombrós és el que va d'una antiguitat de 5 a 10 anys, al contrari que les dones.

La formació acadèmica predominant al lloc de treball, tant dels homes com de les dones, és el batxillerat o la formació professional. Tot el personal d'empaquetat final de línia ha rebut la formació en ergonomia laboral específica sobre els riscos associats al lloc de treball i, també, ha fet el curs bàsic de salut laboral.

A partir d'aquí, la informació s'obté partint de les respostes del formulari de Microsoft. Com a resultat, s'obtenen 43 qüestionaris individuals emplenats, que equivalen a un 53,85 % de les 80 persones que fan empaquetat. L'equip investigador conclou que no són vàlides ni fiables les dades dels blocs D-F-G-H obtingudes per mitjà del qüestionari individual. Els motius són que es desconeix l'edat i la informació antropomètrica sobre el pes, l'altura i la mà dominant del total de persones d'empaquetat. La informació antropomètrica ergonòmicament té molta importància en el disseny de l'espai de treball, els equips de treball i les eines, més encara quan es pretén realitzar una descripció del lloc i de les persones que el desenvolupen.

Amb aquesta opció per la qual opta l'equip de treball es podria evitar definir les característiques del col·lectiu representatiu del lloc de treball segons el bloc E, però només en el cas d'obtenir una resposta del 90-99 % de les persones d'empaquetat final de línia, tenint en compte que si la resposta fos del 90 %, el marge d'error seria molt alt, del 10 %. L'ideal és obtenir una resposta del 100 %, amb la qual s'evita, amb tota seguretat, el treball que exigeix el bloc E, i el resultat aportaria una fotografia real i coherent del lloc de treball, cosa que facilitaria l'adaptació del lloc de treball a totes les persones que el desenvolupen i comparteixen el mateix espai i equips de treball en la línia.

Malgrat l'escassa representativitat dels resultats, es mostren les dades del qüestionari individual respost per 6 dones de 7 i per 37 homes de 73.

- L'edat de les dones es reparteix de dos en dos en els següents trams: 2 de menys de 31 anys, 2 d'entre 31 i 45 anys i 2 de 45 a 55 anys. A aquesta pregunta només responen 9 homes, per la qual cosa l'equip investigador prescindeix de la dada.
- El pes prioritari de les dones es troba entre els 75 kg i els 85 kg, i les altres 2 tenen un pes inferior. A aquesta pregunta, només hi responen 9 homes, per la qual cosa l'equip investigador prescindeix de la dada.
- L'altura de les dones varia en diferents trams: va des de 153 cm fins a 179 cm. Entre els homes varia de 164 i 190 cm; el més nombrós és el grup que va de 164 cm a 175 cm.
- Respecte de les característiques de l'espai en el qual es desenvolupa la tasca del lloc de treball i les seves condicions ambientals, les dones identifiquen principalment la calor, el fred, la humitat, el soroll, l'excés d'espai de treball (desplaçaments...) i, també, la falta d'espai. En el cas dels homes, és curiós que identifiquen de manera prioritària els corrents d'aire molestos i els desnivells i rampes, que justament les dones no esmenten en la seva resposta.
- Respecte de les característiques de l'organització del treball al lloc de treball, totes les dones identifiquen el ritme de treball elevat com una situació que es dona en l'activitat laboral, seguit de les exigències de qualitat. Els homes també destaquen el ritme de treball elevat i, a més, afegixen els temps improductius per fallades alienes als treballadors i treballadores, i les variacions estacionals en la producció.
- Respecte de les característiques de les operacions i les tasques exercides en l'àmbit biomecànic, les dones esmenten totes les situacions de risc ergonòmic que es donen com a opció de resposta: postures forçades, manipulació manual de càrregues per transport, aixecament i empenyiment i arrossegament, i moviments repetitius. Els homes coincideixen amb les dones, però marquen en menor mesura els moviments repetitius.
- Respecte de les exigències físiques i posturals del seu lloc de treball, les dones perceben un valor variat, de moderat+ (valor 4) fins a molt molt fort (valors 7 i 8). En el cas dels homes, també qualifiquen l'esforç físic i postural de moderat (valor 3) fins a molt fort (valor 7); en tot cas, el valor predominant és l'intermedi: fort+ (valor 6).

Informació obtinguda de l'observació directa i resultats de comparar amb la informació recopilada

Durant la visita d'observació a aquest lloc de treball, l'equip investigador cerca principalment donar resposta als dubtes generats de la lectura de la fitxa tècnica. L'avaluació de riscos del lloc de treball i els estudis ergonòmics són facilitats a l'equip investigador, una vegada realitzada la visita d'observació, per la qual cosa la visita serveix també per completar la llista de tasques al lloc de treball. Així, l'observació al lloc de treball permet confirmar que:

- La llista de tasques habituals de la descripció del lloc de treball (job description) disponible a l'empresa s'ha realitzat des de l'enfocament de Recursos Humans, adreçat a la contractació, per la qual cosa no coincideix amb l'enfocament preventiu que aporta l'equip de treball a la fitxa tècnica. No obstant això, és un bon punt de partida per a l'elaboració d'una llista més treballada i completa que serveixi tant per a l'àrea de Recursos Humans com per a l'àrea de Prevenció de Riscos Laborals i, en definitiva, per a qualsevol altra àrea.
- L'automatització del procés de treball en la línia ha propiciat la incorporació de dones al lloc de treball, en percebre's com una feina més lleugera en l'àmbit físic i postural. Es tracta d'una percepció que transmet l'equip de treball a l'equip investigador.
- L'accés de les dones a la feina en producció està condicionat per la formació de base, ja que per a aquest lloc en concret es demana formació professional en química, mecànica o electricitat.
- L'avaluació de riscos del lloc d'empaquetat de final de línia ofereix informació de qualitat en la identificació de riscos ergonòmics. És una informació complementària i necessària a la fitxa tècnica.
- L'avaluació de riscos ergonòmica de càrrega postural aporta informació molt útil en la descripció de les tasques més exigents físicament i postural. Els resultats de l'avaluació són fiables i de qualitat, i aporten mesures preventives tècniques i organitzatives específiques al risc avaluat i, presumiblement, eficaces davant del risc.

4. Eina descriptiva resultant del procés de validació

Definició i objectiu de l'eina descriptiva validada

L'eina descriptiva amb perspectiva de gènere per a la gestió del risc ergonòmic és una eina vàlida en l'anàlisi de llocs de treball a l'empresa des del punt de vista preventiu i amb enfocament de gènere. El seu objectiu és facilitar la recollida de la informació rellevant que cal considerar en el disseny i el redisseny d'un lloc de treball i en la identificació i l'avaluació de riscos ergonòmics amb perspectiva de gènere.

La versió de l'eina descriptiva resultant del procés de validació es troba més a prop del concepte d'anàlisi del lloc de treball que del concepte de descripció del lloc de treball. El concepte d'anàlisi del lloc de treball, comparat amb la descripció del lloc de treball, s'entén com el procés de recopilació d'informació relacionada amb el lloc específic i adquireix un encaix més encertat amb l'objectiu preventiu i de gènere que persegueix l'eina validada.

El procés de recopilació d'informació es realitza de manera prèvia a la descripció del lloc de treball, sense el qual aquesta última no seria possible. Així, l'anàlisi del lloc de treball amb el qual es defineix l'eina descriptiva resultant del procés de validació és realment un treball exhaustiu que té com a punts forts l'ús de fonts d'informació fiables i reals, l'observació directa i l'escolta i la comunicació amb les persones treballadores que coneixen de primera mà les condicions de treball del lloc que s'ha de descriure, tant homes com dones representatius del col·lectiu que el desenvolupa diàriament.

Per tant, l'eina descriptiva validada pretén interconnectar tots dos termes, el descriptiu i l'analític, ja que un depèn de l'altre i no pot existir una descripció del lloc sense una anàlisi prèvia del rol que s'ha d'exercir, de les tasques, de les condicions d'ocupació i de les característiques de les persones treballadores i, en definitiva, de les condicions de treball en l'àmbit ergonòmic del lloc de treball.

Estructura y contenido de la herramienta descriptiva mejorada

Al llarg de la prova pilot als llocs de treball seleccionats, tant a iniciativa de l'equip investigador com a proposta dels equips de treball a les empreses, s'han anat fent canvis i adaptacions del contingut de la fitxa tècnica i de la mateixa estructura de fitxa.

Les principals adaptacions i millores incorporades a l'eina descriptiva s'esmenten a continuació:

- Incorporar l'objectiu de la fitxa tècnica com a informació de capçalera, per tenir-lo present en tot moment.
- Incorporar la definició de lloc de treball amb l'objectiu de no perdre l'associació del terme amb el conjunt de la jornada laboral diària, i evitar simplificar el terme a l'espai físic de treball o a una tasca aïllada.
- Recordar que tota la informació de la fitxa tècnica es refereix a un sol lloc de treball. S'incorpora el text recordatori al costat de la denominació del lloc.
- Dividir la fitxa tècnica en dues parts. Una primera part amb les dades de capçalera i els blocs A-B-C-D i una segona part amb els blocs E-F-G-H.
- Adaptar els continguts i l'estructura dels blocs.
 - Bloc A. Incloure el nombre de dones i d'homes que desenvolupen habitualment la feina del lloc de treball.
 - Bloc A. Integrar les normes i els procediments de treball aplicables en l'apartat de documents adjunts a la fitxa.
 - Bloc A. Integrar les dades de salut musculoesquelètica en l'apartat de documents adjunts a la fitxa.
 - Bloc B. Modificar la pregunta referida a la zona corporal que rep més queixes i malestar, segons el sexe.
 - Bloc C. Crear opcions de resposta de l'horari i el tipus de jornada, el tipus de contracte i la remuneració econòmica, segons el sexe.

- ❑ Bloc D. Crear trams de resposta d'edat, alçada, pes i mà dominant, antiguitat a l'empresa i al lloc de treball, nivell d'estudis i formació rebuda en ergonomia laboral, segons el sexe.
- ❑ Bloc F. Incloure l'opció "uns altres" en les característiques de l'organització del treball, segons el sexe.
- ❑ Bloc F. Eliminar l'esment a les zones afectades en les opcions de resposta creades sobre les característiques de les operacions i tasques exercides biomecànicament.
- ❑ Bloc F. Millorar la redacció de la situació de risc referida a moviments repetitius, i eliminar l'esment a les zones afectades en aquesta situació de risc i en les referides a postures forçades.
- ❑ Bloc F. Eliminar la pregunta sobre les característiques de la formació específica en ergonomia laboral.
- ❑ Bloc G. Modificar l'enunciat de la pregunta per facilitar la comprensió. Segregar la resposta segons el sexe.
- Eliminar el bloc I com a bloc independent i integrar-lo al bloc A per fer referència a la documentació complementària d'interès en matèria preventiva, adjunta a la fitxa tècnica. A la llista d'opcions de resposta que s'ha de marcar, s'hi incorporen noves opcions: la descripció del lloc de treball existent a l'empresa, l'avaluació de riscos del lloc de treball i l'avaluació de riscos ergonòmics.

Format en el qual es mostra l'eina descriptiva

Una qüestió que cal considerar en l'ús d'aquesta eina descriptiva és el format en el qual es mostrarà per al seu ús. Serà una fitxa que caldrà emplenar amb l'ordinador, amb la tauleta, amb el mòbil (Android, iOS...)? En quin format?: en Doc, docx, ODT, PDF, Excel, CSV, formulari Google, formulari de Microsoft...? On es registraran les dades? Qui tindrà accés a aquesta informació? Aquesta informació és confidencial? I, finalment, es compleix la norma en matèria de protecció de dades personals? A totes aquestes preguntes, se'ls ha de donar resposta en el desenvolupament d'una versió d'ús de l'eina descriptiva validada més avançada i pràctica.

Mentrestant, i amb l'únic interès de facilitar-ne l'ús, a l'annex 1, s'hi incorpora la versió definitiva de l'eina descriptiva. Des d'aquesta versió en PDF, es pot optar per imprimir en paper i emplenar la informació a mà, traslladant aquesta informació al canal específic que s'empri habitualment a l'empresa, o bé copiar el text i editar-lo en el format seleccionat per al seu emplenament.

5. Resultats del procés de validació

S'exposen a continuació els principals resultats obtinguts en la prova pilot als llocs de treball seleccionats, les conclusions del procés de validació de l'eina descriptiva, el resultat de l'execució dels passos 12 i 13 del pla (apartat 2). Com a punt i a part, es defineix un repte de futur, amb el qual es pot continuar millorant i apostant per aquesta eina preventiva amb perspectiva de gènere per a la gestió del risc ergonòmic a les empreses.

Resultats positius en l'ús de l'eina descriptiva

- Aporta informació real de les condicions de treball del lloc de treball, de les persones que el desenvolupen i de la seva percepció davant de determinades situacions de risc ergonòmic.
- Facilita una descripció detallada de les tasques habituals del lloc de treball i completa la informació inclosa en l'avaluació de riscos.
- Permet identificar diferències significatives entre llocs de treball que pretenen denominar-se igual, quan no desenvolupen ni les mateixes tasques ni, per descomptat, tenen la mateixa exposició a riscos ergonòmics.
- Aporta informació antropomètrica que visibilitza les diferències físiques de les persones treballadores, també segons el sexe, i, en conseqüència, visibilitza les diferents exposicions als riscos ergonòmics de les persones treballadores, totes diferents, més altes, més baixes, més primes o grasses, i que, en definitiva, han de compartir el mateix espai físic inamovible, el mateix mobiliari i els mateixos equips i eines.
- Permet identificar desigualtats de gènere en l'exposició al risc ergonòmic i, per tant, als trastorns musculoesquelètics. Factors com el tipus de contracte, la jornada o l'antiguitat poden tenir un efecte desigual en l'exposició entre dones i homes. Per exemple, la major permanència en la mateixa ocupació de les dones respecte dels homes per diverses raons (fonamentalment pel fet que les dones tenen menys oportunitats per promocionar-se professionalment o trobar una altra feina) fa que elles romanquin més temps exposades al mateix factor de risc, la qual cosa augmenta el risc, mentre que els homes solen, amb el temps, anar disminuint aquesta exposició.
- Identifica errors en el desenvolupament de l'avaluació de riscos del lloc, errors que es refereixen a la denominació del lloc de treball que s'ha d'avaluar. En l'avaluació de riscos, el personal tècnic tendeix a agrupar tasques per tenir menys llocs de treball diferents, englobant fins a tres llocs de treball diferents que no tenen res a veure l'un amb l'altre (per exemple, neteja d'instal·lacions en residència, neteja de cuina i bugaderia).

- Permet visibilitzar les diferents tasques i condicions de treball del personal segons el torn de treball en el qual treballa. A la pràctica és important que, encara que no s'arribin a avaluar a l'empresa les condicions en cada torn, almenys s'avaluin les condicions més desfavorables, de manera que les mesures preventives es puguin extrapolar a altres torns amb condicions similars.
- Permet realitzar, a partir de la posada en comú i el consens de l'equip de treball i el personal del lloc, una llista de tasques més completa i amb un enfocament preventiu i ergonòmic, que sigui inclosa en la descripció del lloc de treball i, fins i tot, en l'avaluació de riscos del lloc de treball.
- Facilita visibilitzar un repartiment desigual de tasques entre homes i dones en el mateix lloc de treball, en molts casos, com una mesura de protecció a la dona per considerar-la més fràgil i feble que l'home. En aquests casos, es pretén actuar amb una pauta a favor de la dona, en lloc d'actuar davant del risc laboral que hi ha al lloc.
- Permet visibilitzar com als llocs feminitzats als quals es comencen a incorporar homes predomina la condició de l'home jove sense càrregues familiars que s'introdueix en activitats laborals fins al moment desenvolupades exclusivament per dones. Als llocs masculinitzats als quals es comencen a incorporar les dones, destaca la condició de dona de més de 45 anys, amb fills no dependents.
- Garanteix complementar la informació recopilada a la fitxa tècnica amb una visita d'observació al lloc de treball en què, a més, s'aprofita per resoldre dubtes amb les persones treballadores del lloc de treball.

Resultats millorables en l'ús de l'eina descriptiva

- La llista d'equips de treball, eines i estris de treball que inclou l'avaluació del lloc de treball és més completa que la que aporta l'equip de treball a la fitxa tècnica. El mateix succeeix amb la llista d'equips de protecció individual emprats al lloc de treball. Com a punt positiu, és prioritari destacar que tant l'avaluació de riscos del lloc de treball com qualsevol altra documentació complementària formen part també de la fitxa tècnica com a informació útil disponible a l'empresa.
- Si es pretén emprar un qüestionari individual que aportí informació als blocs D-F-G-H, s'ha d'assegurar que responen al qüestionari totes les persones del lloc de treball o, almenys, responen al qüestionari individual les persones seleccionades com el col·lectiu representatiu del lloc de treball, segons recull el bloc E. En cas de no complir una d'aquestes dues condicions, la informació facilitada amb el qüestionari individual no serà vàlida ni fiable, ja que no podrà assegurar la representativitat al lloc de treball.

- S'identifica informació contradictòria entre la informació que facilita la fitxa tècnica i la informació obtinguda el dia de la visita. És possible que la falta de temps per emplenar la fitxa hagi comportat errors a l'hora d'incorporar la informació. És necessari realitzar una labor de sensibilització i conscienciació de les persones encarregades de recaptar la informació sobre la importància de ser exigent en la presa de dades, ja que la idea és realitzar només una vegada la fitxa tècnica per lloc de treball i actualitzar els canvis que es vagin donant.

CONCLUSIÓ

Validar l'eina descriptiva ha permès:

- Conèixer-ne l'aplicabilitat i la utilitat pràctica en un context laboral d'acord amb l'objectiu predefinit.
- Adaptar-ne el contingut i l'estructura per a la recollida d'informació per lloc de treball, segons el sexe.

La condició d'èxit en l'ús de l'eina descriptiva validada queda condicionada en gran manera, per l'interès i el compromís que manifesti la direcció de l'empresa i/o els seus representants, en matèria de prevenció de riscos laborals, en la identificació del risc ergonòmic d'acord amb el dia a dia de les persones treballadores —homes i dones—, i en la correcció de les desigualtats de gènere i les diferències d'exposició segons el sexe.

L'eina descriptiva que incorpora l'**Annex 1** es converteix en una eina útil en l'anàlisi de qualsevol lloc de treball desenvolupat a l'empresa per a la prevenció dels trastorns musculoesquelètics amb perspectiva de gènere.

REpte DE FUTUR

Desenvolupar un o diversos formats de l'eina descriptiva validada, per als quals puguin optar les persones encarregades del seu emplenament a l'empresa, ja sigui la representació legal de la plantilla, el comitè de seguretat i salut, el servei de prevenció de riscos laborals o qualsevol persona que tingui interès a fer-lo servir. El format ha de ser fàcilment accessible, pràctic i d'utilitat a qualsevol empresa de l'àmbit de Catalunya.

6. Fonts d'informació

La llista següent es correspon amb les fonts bibliogràfiques emprades en l'elaboració d'aquest informe tècnic. La seva consulta permet aprofundir i conèixer més de prop, la situació actual d'Espanya i Catalunya respecte de la gestió del risc ergonòmic, les actuacions i l'interès per reduir els trastorns musculoesquelètics d'origen laboral, i conèixer, també, com l'exposició als factors de risc ergonòmic —com ara les postures forçades, la repetició de moviments i la manipulació manual de càrregues— pot afectar de diferent manera les dones i els homes, ja sigui per la distribució desigual de les tasques, encara que el seu lloc de treball es denomini igual o perquè, antropomètricament i biològicament, l'home i la dona són diferents.

- Informe elaborat per la Secretaria Confederal de Salut Laboral i Sostenibilitat Mediambiental de CCOO, publicat el febrer del 2023.
- Apunts tècnics "[Perspectiva de género en la prevención de riesgos laborales del INVASSAT](#)", publicats el juliol del 2023.
- Guia [Directrices básicas para la evaluación de riesgos laborales](#) de l'INSST, publicada el febrer del 2022.
- Estudi "[Herramienta con perspectiva de género para la gestión del riesgo ergonómico. Justificación y diseño](#)", realitzat per la Fundación Cultural 1.º de Mayo - ISTAS per a CCOO de Catalunya, publicat el 2021.
- Estudi "[Una mirada de género en la identificación de los riesgos laborales](#)", realitzat per ISTAS per a CCOO de Catalunya, publicat el 2021.
- Guia [Errores y \(algunas\) virtudes en la gestión preventiva del riesgo ergonómico](#), publicada per ISTAS el 2019.
- Recurs multimèdia [El ciclo continuo de la gestión del riesgo laboral](#), de l'Institut de Salut Pública i Laboral de Navarra (ISPLN, 2019).
- Guia [La prevención de riesgos laborales y los trastornos musculoesqueléticos. Colectivos de especial vulnerabilidad: mujeres, jóvenes, trabajadores y trabajadoras de 55 años y más](#), publicada per ISTAS el 2016.
- Guia [Identificación y evaluación de los factores de riesgos ergonómicos. Pasos a seguir en la mejora de las condiciones de trabajo](#), publicada per ISTAS el 2016.
- "[Estudio transversal de crecimiento de Bilbao](#)", segons el sexe fins als 18 anys, elaborat per l'Institut de Recerca sobre Creixement i Desenvolupament - Fundació Faustino Orbegozo Eizaguirre, edició del 2011.
- [Guía técnica para la integración de la prevención de riesgos laborales en el sistema general de gestión de la empresa](#), publicada per l'INSST el 2008, com a desenvolupament del Reial decret 604/2006, de 19 de maig.
- Llei 31/1995, de 8 de novembre, de prevenció de riscos laborals. Text consolidat.

ANNEX 1.

EINA DESCRIPTIVA VALIDADA

FITXA TÈCNICA PER A LA IDENTIFICACIÓ I L'AVALUACIÓ DEL RISC ERGONÒMIC AMB PERSPECTIVA DE GÈNERE

Objectiu: Facilitar la recollida de la informació rellevant que cal considerar per al disseny i el redisseny d'un lloc de treball i en la identificació i l'avaluació de riscos ergonòmics amb perspectiva de gènere.

PRIMERA PART: Dades de capçalera i Blocs A-B-C-D

Data/Període de recollida d'informació:

Denominació del lloc de treball:

*Lloc de treball entès com el conjunt de tasques desenvolupades al llarg d'una jornada de treball habitual, amb condicions concretes i per un col·lectiu de persones.

TOTA LA INFORMACIÓ D'AQUESTA FITXA ES REFEREIX ÚNICAMENT A AQUEST LLOC.

Durada diària de la jornada:

Descripció i objectiu: *(què fan i per què)*

S'aplica un sistema de mètodes i temps en el lloc de treball?

- Sí, s'adjunta a aquesta fitxa descriptiva.
- No, no existeix, almenys predefinit.

INFORMACIÓ PRÈVIA

Posició del lloc en l'organigrama:
 Departament o secció a què pertany:
 Lloc o llocs de què depèn:
 Lloc o llocs que depenen d'ell:

Nombre de DONES que desenvolupen habitualment el lloc de treball:
 Nombre d'homes que desenvolupen habitualment el lloc de treball:

Mecanismes de comunicació i coordinació emprats:

Croquis corresponent a l'espai físic ocupat en el desenvolupament del lloc de treball.
(s'adjunta a la fitxa descriptiva)

Es preveu algun canvi en el lloc de treball a curt o a mitjà termini?

- Sí
- No, cap

Per què?

Si es preveu algun canvi que pot afectar les condicions de treball del lloc, s'ha de valorar la continuïtat del procés d'anàlisi actual, o, fins i tot, emprar la informació d'aquesta fitxa en el disseny inicial de les condicions ergonòmiques associades als canvis previstos a curt o a mitjà termini. Si, en cas contrari, no es preveu cap canvi, cal continuar completant la fitxa descriptiva.

Quines persones recopilen la informació de manera consensuada?

(pots marcar diverses opcions)

- Membres del comitè de seguretat i salut (CSS o representants de l'empresa i de la plantilla)
- Delegats i delegades de prevenció de CCOO
- Delegats i delegades de prevenció de les diferents organitzacions sindicals a l'empresa
- Personal tècnic del servei de prevenció
- Altres:

Quines tècniques s'empren per recollir la informació?

(pots marcar diverses opcions)

- Entrevista individual
- Entrevista grupal
- Coneixement i experiència professional
- Observació directa
- Grup de discussió
- Informació documental del CSS
- Altres:

Documents adjunts amb informació complementària d'interès preventiu

- Descripció del lloc de treball existent
- Normes i procediments de treball aplicables
- Avaluació de riscos laborals del lloc de treball
- Avaluació de riscos ergonòmics
- Normes i procediments de treball
- Sistema de mètodes i temps
- Croquis corresponent a l'espai físic ocupat
- Dades sobre danys a la salut musculoesquelètica: estudis epidemiològics, resultats d'aptitud de vigilància de la salut, relació d'accidents de treball per sobreexforç amb baixa i sense, relació de malalties professionals per trastorns musculoesquelètics amb baixa i sense, incidències i queixes relacionades amb problemes de salut musculoesquelètics.
- Altres:

LLOC DE TREBALL QUE S'HA D'ANALITZAR

BLOC B	Relació de tasques en el lloc de treball	Classificació de la tasca	Durada de la tasca en la jornada diària (hores)	Persones que desenvolupen la tasca	Posició del cos durant la tasca
	(Denominació de la tasca)	☐ Habitual, cada dia. ☐ Habitual, diversos dies a la setmana. ☐ Habitual, diversos dies al mes. ☐ Esporàdica, 2 o 3 dies al mes de manera irregular. ☐ Esporàdica, sense periodicitat i de manera aïllada.	☐ Menys d'1 hora. ☐ Entre 1 i 2 hores. ☐ Entre 2 i 4 hores. ☐ Entre 4 i 6 hores. ☐ Pràcticament tota la jornada. ☐ Tota la jornada.	☐ Només dones. ☐ Només homes. ☐ Dones i homes igual. ☐ Més dones que homes. ☐ Més homes que dones.	☐ Assegut. ☐ Dret sense gairebé moure's. ☐ Semiassegut o recolzat. ☐ De genolls o a la gatzoneta. ☐ Tombat sobre l'esquena. ☐ Caminant.
	(Crear una fila per tasca)	"	"	"	"
	(Crear una fila per tasca)	"	"	"	"

Quina és la zona corporal de la qual es reben més queixes i que presenta més malestar en el desenvolupament de la tasca del lloc de treball? (per sexes)

DONES	HOMES
☐ Coll ☐ Esquena dorsal ☐ Espatlles ☐ Esquena lumbar ☐ Membres superiors (colzes, braços i avantbraços, mans, canell i dits) ☐ Membres inferiors (cames, genolls i peus)	☐ Coll ☐ Esquena dorsal ☐ Espatlles ☐ Esquena lumbar ☐ Membres superiors (colzes, braços i avantbraços, mans, canell i dits) ☐ Membres inferiors (cames, genolls i peus)

Descansos i pauses preestablertes (llista i durada durant la jornada):

Uns altres temps de recuperació físics i posturals (llista i durada durant la jornada):

Treball aïllat o en equip:

Llista d'equips, dispositius, eines i estris emprats:

Llista d'equips de protecció individual emprats:

Varietat de peces o productes manipulats i/o transformats:

Formació mínima requerida per a l'acompliment de la tasca del lloc de treball:

Possibilitats de promoció en el lloc de treball (ascensos):

CONDICIONS D'OCUPACIÓ

	DONES	HOMES
Tipus de jornada i horari	Nombre de dones	Nombre d'homes
☐ Jornada completa ☐ Jornada parcial ☐ Jornada reduïda per cura ☐ Horari partit (matí i tarda) ☐ Horari fix de matí ☐ Horari fix de tarda ☐ Horari fix de nit ☐ Torns rotatius excepte el de nit ☐ Torns rotatius amb el de nit		
Tipologia de contracte de treball	Nombre de dones	Nombre d'homes
☐ Contracte fix o indefinit (empresa pública o privada) ☐ Contracte fix discontinu ☐ Contracte temporal (empresa pública o privada) ☐ Contracte formatiu ☐ Altre:		
Tipus de remuneració econòmica	Nombre de dones	Nombre d'homes
☐ Salari fix (sense rendiments ni assoliments) ☐ Salari mixt (variables i/o plusos relacionats amb la quantitat, el tipus i/o la qualitat del treball realitzat) ☐ Salari en espècie (pagaments que no són diners, targeta de menjar, transport, formació, allotjament, etc.)		

Per què?

L'anàlisi per sexes permetrà identificar si hi ha desigualtats de gènere (determinants socials) entre els homes i les dones que desenvolupen el mateix lloc de treball, encara sigui amb diferents condicions d'ocupació.

PERSONES QUE DESENVOLUPEN EL LLOC DE TREBALL

		DONES	HOMES
Edat		Num. de dones	Num d'homes
☐ Menys de 31 anys ☐ Entre 31 i 44 anys ☐ Entre 45 i 54 anys ☐ Entre 55 i 64 anys ☐ 65 anys o més			
Alçada, pes i mà dominant	Num. de dones	Alçada, pes i mà dominant	Num d'homes
☐ Menys de 152 cm (percentil dona < 3) ☐ Entre 153 i 163 cm (percentil dona > 3-50) ☐ Entre 164 i 174 cm (percentil dona > 50-97) ☐ 175 cm o més (percentil dona > 97) ☐ Menys de 45 kg (percentil dona < 3) ☐ Entre 45 i 57 kg (percentil dona > 3-50) ☐ Entre 58 i 74 kg (percentil > 50-97) ☐ 75 kg o més (percentil dona > 97) ☐ Dreta ☐ Esquerra		☐ Menys de 152 cm ☐ Entre 153 i 163 cm ☐ Entre 164 i 174 cm ☐ Entre 175 i 178 cm (percentil home > 37-50) ☐ Entre 179 i 189 cm (percentil home > 50-97) ☐ 190 cm o més (percentil home > 97) ☐ Menys de 45 kg ☐ Entre 45 i 57 kg ☐ Entre 58 i 74 kg ☐ Entre 75 i 84 kg (percentil home > 65-90) ☐ Entre 85 i 91 kg (percentil > 90-97) ☐ 92 kg o més (percentil home > 97) ☐ Dreta ☐ Esquerra	

**Alçada i pes basat en l'Estudio transversal de crecimiento de Bilbao per sexes fins als 18 anys, elaborat per l'Institut de Recerca sobre Creixement i Desenvolupament. Fundació Faustino Orbeagozo Eizaguirre, edició 2011.*

Antiguitat a l'empresa	Num. de dones	Num d'homes
☐ Menys d'1 any ☐ Entre 1 i 3 anys ☐ Entre 3 i 5 anys ☐ Entre 5 i 10 anys ☐ Més de 10 anys		
Antiguitat en el lloc de treball	Num. de dones	Num d'homes
☐ Menys d'1 any ☐ Entre 1 i 3 anys ☐ Entre 3 i 5 anys ☐ Entre 5 i 10 anys ☐ Més de 10 anys		
Nível de estudis	Num. de dones	Num d'homes
☐ Sense EGB/ESO ☐ EGB/ESO ☐ Batxillerat / formació professional ☐ Ensenyaments de règim especial (artístics, esportius, oficials d'idiomes) ☐ Ensenyaments universitaris		

PERSONES QUE DESENVOLUPEN EL LLOC DE TREBALL			
BLOC D		DONES	HOMES
	Formació rebuda en ergonomia laboral	Nombre de dones	Nombre d'homes
	☐ Específica dels riscos ergonòmics del lloc de treball (manipulació manual de càrregues, moviments repetitius, postures forçades, etc.) ☐ Específica sobre escalfament i exercicis d'estirament o similar, a l'inici i/o final de la jornada laboral ☐ Curs bàsic de salut laboral (30 o 50 hores) ☐ Cap ☐ Altra:		

FITXA TÈCNICA PER A LA IDENTIFICACIÓ I L'AVALUACIÓ DEL RISC ERGONÒMIC AMB PERSPECTIVA DE GÈNERE

SEGONA PART: Bloc E i Blocs F-G-H

BLOC E	Definició del perfil de persones considerades representatives del lloc de treball segons la informació recopilada en els blocs B, C i D i que han de participar en la recollida de la informació dels blocs F, G i H:
	<p>Definitivament, les persones que participen en la presa de dades es corresponen amb el perfil definit en aquest BLOC E?</p> ☐ Sí, es corresponen amb el perfil definit. ☐ No, pel següent motiu:
	<p>Per què?</p> <p><i>L'anàlisi per sexes permetrà identificar si hi ha desigualtats de gènere i diferències biològiques significatives entre els homes i les dones que desenvolupen el mateix lloc de treball i, es pressuposa, amb les mateixes condicions de treball (i d'ocupació). A més, la definició del perfil de persones considerades representatives del lloc de treball permetrà involucrar i fer participants aquestes persones en el procés descriptiu del lloc de treball i en les accions posteriors en la identificació i l'avaluació dels riscos laborals.</i></p>

A continuació, cada persona treballadora seleccionada en el bloc E emplena individualment la informació dels blocs F-G-H, i indica el seu nom i cognoms i respon en la columna corresponent per sexes.

Nom i cognoms:
Lloc de treball:
Data d'emplenament:

CONDICIONS DE TREBALL EN EL LLOC

BLOC F Respecte de les **característiques de l'espai** en el qual es desenvolupa la tasca del lloc de treball i les condicions ambientals, marca les situacions presents diferenciant per sexes:

DONA	HOME
☐ Calor. ☐ Fred. ☐ Humitat excessiva o deficient. ☐ Corrents d'aire molestes. ☐ Soroll elevat. ☐ Vibracions mecàniques. ☐ Il·luminació inadequada. ☐ Escàs espai de treball. ☐ Excés d'espai de treball (desplaçaments, abast, altures, dimensions, etc.). ☐ Sòl irregular, desnivells o rampes. ☐ Altres:	☐ Calor. ☐ Fred. ☐ Humitat excessiva o deficient. ☐ Corrents d'aire molestes. ☐ Soroll elevat. ☐ Vibracions mecàniques. ☐ Il·luminació inadequada. ☐ Escàs espai de treball. ☐ Excés d'espai de treball (desplaçaments, abast, altures, dimensions, etc.). ☐ Sòl irregular, desnivells o rampes. ☐ Altres:

Respecte de les **característiques de l'organització del treball** en el lloc, marca les situacions que hi ha, diferenciant per sexes:

DONA	HOME
☐ Ritme de treball elevat. ☐ Variacions estacionals en la producció. ☐ Exigències de qualitat. ☐ Temps improductius per fallades alienes al treballador o treballadora. ☐ Altres:	☐ Ritme de treball elevat. ☐ Variacions estacionals en la producció. ☐ Exigències de qualitat. ☐ Temps improductius per fallades alienes al treballador o treballadora. ☐ Altres:

Respecte de les **característiques de les operacions i tasques exercides** en el lloc de treball, marca, en l'àmbit biomecànic, les situacions que hi ha, diferenciant per sexes:

DONA	HOME
☐ Aixecar, sostenir i/o dipositar objectes, persones o animals manualment de 3 kg o més. ☐ Transportar 3 kg o més a una distància més gran d'1 metre. ☐ Empènyer i/o arrossegar 3 kg o més manualment mentre es camina. ☐ Empènyer i/o arrossegar objectes, persones o animals mitjançant mitjans mecànics amb rodes. ☐ Exercir força amb les mans o el cos. ☐ Postures del cos estàtiques. ☐ Postures del cos forçades quant a l'angle de moviment. ☐ Moviments repetitius de membres superiors.	☐ Aixecar, sostenir i/o dipositar objectes, persones o animals manualment de 3 kg o més. ☐ Transportar 3 kg o més a una distància més gran d'1 metre. ☐ Empènyer i/o arrossegar 3 kg o més manualment mentre es camina. ☐ Empènyer i/o arrossegar objectes, persones o animals mitjançant mitjans mecànics amb rodes. ☐ Exercir força amb les mans o el cos. ☐ Postures del cos estàtiques. ☐ Postures del cos forçades quant a l'angle de moviment. ☐ Moviments repetitius de membres superiors.

Per què?

La presència d'alguna d'aquestes situacions en el lloc de treball que s'ha d'analitzar pot suposar l'exposició a factors de risc negatius per a la salut musculoesquelètica. Serà necessari considerar-los en les conseqüents identificació i avaluació del risc ergonòmic en el lloc de treball. A més, la seva anàlisi per sexes permetrà identificar si hi ha diferències en el desenvolupament del treball entre homes i dones que desenvolupen el mateix lloc de treball, encara que pugui ser en diferents condicions.

VALORACIÓ DE L'ESFORÇ PERCEBUT (Escala CR-10 de Borg)

BLOC G

Segons la taula següent, com valors l'esforç físic i postural diari del teu lloc de treball?

			DONA	HOME
Nivell indicador	Valor	Denominació	Resposta (X)	Resposta (X)
	0	Res en absolut		
	0,5	Molt, molt feble (gairebé absent)		
	1	Molt feble		
	2	Feble		
	3	Moderat		
	4	Moderat +		
	5	Fort		
	6	Fort +		
	7	Molt fort		
	8	Molt, molt fort		
	9	Extremadament fort		
	10	Màxim		

Per què?

En el món laboral, la percepció d'esforç físic i postural descriu la intensitat de les exigències físiques a les quals estan exposades els treballadors i les treballadores. Per tant, és un bon reflex de l'aparició de fatiga muscular i/o dels trastorns musculoesquelètics, que es generen a partir de desajustaments entre les capacitats de la persona treballadora i les seves demandes laborals. A més, la seva anàlisi per sexes permetrà identificar si hi ha diferent percepció de l'esforç físic i postural entre homes i dones que desenvolupen el mateix lloc de treball i en les mateixes condicions.

OBSERVACIONS DE LES PERSONES TREBALLADORES PARTICIPANTS

BLOCH

DONA

HOME

Per què?

L'opinió, les idees i els raonaments de les dones i els homes que desenvolupen la tasca d'un lloc de treball, facilita informació de primera mà dels protagonistes del dia a dia a l'empresa. L'anàlisi d'aquesta informació agilitzarà enormement la identificació de causes d'exposició als riscos laborals i la recerca de mesures preventives eficaces.

Amb la col·laboració de:

